

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

ROČNÍ OPERAČNÍ VYHODNOCENÍ OPLZZ 2012

Závěrečná zpráva

Tato zpráva je výstupem ze zakázky „Průběžná dlouhodobá evaluace účinků podpory OP LZZ na cílové skupiny programu“ financované z projektu technické spolupráce OP LZZ „Zpracování evaluací, analýz a odborných studií pro OP LZZ 2008–2015“ (číslo projektu CZ.1.04/6.1.00/09.00016).

PODPORUJEME VAŠI BUDOUCNOST

www.esfcr.cz

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

Zpráva určena pro:

Česká republika – Ministerstvo práce a sociálních věcí
Odbor řízení pomoci z Evropského sociálního fondu
Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

Zprávu předkládá:

IREAS centrum, s.r.o.
Mařákova 292/9
160 00 Praha 6
Česká republika

Obsah

1	MANAŽERSKÉ SHRNUÍ	4
2	ÚVOD	10
3	METODIKA ZPRACOVÁNÍ	11
4	ŘEŠENÍ JEDNOTLIVÝCH EVALUAČNÍCH ÚKOLŮ	12
4.1	VYHODNOCENÍ ÚKOLU 1: ZPRACUJTE EVALUAČNÍ PODKLADY PRO VÝROČNÍ ZPRÁVU OP LZZ 2012	12
4.2	VYHODNOCENÍ ÚKOLU 2: ZPRACUJTE PŘÍPADOVÉ STUDIE 30 PROJEKTŮ OP LZZ	17
4.3	VYHODNOCENÍ ÚKOLU 3: VYHODNOŤTE VÝSTUPY A VÝSLEDKY PROJEKTŮ V RÁMCI PRIORITY OSY 5, VČETNĚ ZHODNOCENÍ Vlivu implementace principů inovativnosti a partnerství na tyto výstupy a výsledky.	34
5	DOPORUČENÍ	47
5.1	DOPORUČENÍ Z VYPLÝVAJÍCÍ Z PROVEDENÝCH PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ	47
5.2	DOPORUČENÍ NA ÚROVNI CELÉ PRIORITY OSY 5	52
6	PŘEHLED SAMOSTATNÝCH PŘÍLOH	54

1 MANAŽERSKÉ SHRUTÍ

Tato závěrečná evaluační zpráva představuje syntézu dosažených výsledků v rámci evaluačního projektu “Roční operační vyhodnocení Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost v roce 2012”, jehož klíčovým cílem bylo posoudit pokrok OPLZZ v roce 2012. Aktivita tohoto projektu byly zahájeny v listopadu 2012 a ukončeny v červnu 2013. Zpracovatelem evaluace byla společnost IREAS Centrum s.r.o.

Zpráva také poskytuje kompletní souhrn všech rámcových i dílčích evaluačních doporučení.

Evaluační zadání obsahovalo 3 úkoly:

1. Zpracovat evaluační podklady pro Výroční zprávu OP LZZ 2012.
2. Zpracovat evaluační studie 30 projektů OP LZZ.
3. Vyhodnotit výstupy a výsledky projektů v rámci prioritní osy 5, včetně zhodnocení vlivu implementace principu inovativnosti a partnerství na tyto výstupy a výsledky.

Všechny 3 úkoly byly zpracovatelem úspěšně vyřešeny. Při řešení této zakázky řešitelský tým využíval několika různých typů metod

- Základní analýza (analýza programových podkladů, analýza základních dat)
- Dotazníkové šetření
- Řízené rozhovory
- Případové studie
- Clusterová analýza
- QCA analýza

K závěrečné evaluační zprávě je jako samostatný dokument přiřazena technická zpráva, obsahující metodologické detaily, nástroje a dílčí výstupy.

Výsledky úkolu 1: Hodnocení pokroku OPLZZ v rámci zpracování podkladů pro VZ OP LZZ 2012

Z provedených analýz a z aktualizace Výroční zprávy OPLZZ 2011 vyplývá, že implementace jednotlivých oblastí podpory OP LZZ je v roce 2012 i nadále vysoce potřebná a významná pro financování národních strategií v oblasti zaměstnanosti a sociálního začleňování a pro řešení aktuální situace na trhu práce. Výzvy vyhlášené v roce 2012 dle evaluátora pokrývají všechny prioritní osy a oblasti opatření tak, aby projekty, které byly a budou v rámci nich předkládány, přispěly k plnění globálního cíle programu a specifických cílů jednotlivých prioritních os a oblastí podpory. Široké založení výzev je z hlediska plnění stanovených cílů

žadoucí a vytváří dostatečný prostor pro zpracování projektů podle konkrétních potřeb cílových skupin.

OP LZZ významným způsobem přispívá k naplnění kvantifikovaných cílů Národního programu reforem ČR (NPR) pro oblast zaměstnanosti i pro oblast sociálního začleňování a boje s chudobou stanovených s ohledem na cíle Strategie Evropa 2020 v návaznosti na specifická doporučení Rady pro ČR.

Do konce roku 2012 bylo prostřednictvím projektů OP LZZ podpořeno 1 248 673 osob, což zahrnuje účastníky komplexních podpůrných programů, ale i jednorázových školení, a vytvořeno bylo celkem 52 908 pracovních míst. Navíc právě mezi roky 2011 a 2012 došlo k nárůstu o cca 10 tisíc nových míst. Vzhledem ke stále se zhoršující hospodářské situaci a úbytku běžných pracovních příležitostí se v případě vytvořených míst jedná z naprosté většiny o místa v rámci protikrizového národního projektu na veřejně prospěšné práce.

V kontextu socioekonomického vývoje v ČR byly navrženy revize OP LZZ v podobě realokací mezi prioritními osami programu, ale byla navržena i realokace z OP VK. Cílem realokovaných financí byla prioritní osa 2. Strategie vymezená v OP LZZ je, s ohledem na poslední socioekonomický vývoj, stále relevantní a funkční, avšak ještě větší důraz bude kladen na řešení nezaměstnanosti.

V rámci evaluačního úkolu 1 byly dále zpracovány podpůrné analýzy sloužící k detailnějšímu vysvětlení naplňování vybraných indikátorů. Konkrétně se jednalo o aplikaci QCA analýzy na indikátoru 070200 - Počet nově vytvořených pracovních míst pro znevýhodněné skupiny – celkem. Dále bylo provedeno také vyhodnocení monitorovacích indikátorů na příkladu ukončených projektů ve všech prioritních osách. Výsledky QCA analýzy ukazují, že kombinace proměnné „právní forma příjemce“ a „počet pracovníků“ nejčastěji velmi významně vede k nadprůměrnému plnění monitorovacího indikátoru. Z pohledu právní formy se ukazuje jako velmi významný vliv společností s ručením omezeným, které jsou také jedním z nejčastějších žadatelů o projekty, které se zavazují k plnění MI 070200. Z hlediska velikosti firem měřených počtem pracovníků je zřejmé, že středně velké firmy přispívají mnohem více k naplňování MI než mikro firmy.

Z analýzy indikátorové soustavy plyne, že cílové hodnoty MI byly nejméně vhodně nastaveny u projektů v oblasti podpory 1.1 a 4.1. Hodnoty MI byly většinou nastaveny s očekáváním většího zájmu cílové skupiny. Mezi indikátory, se kterými měli příjemci největší problémy s naplňováním, patří Počet nově vytvořených/ inovovaných produktů (zejm. PO 1 a PO 3). Specifickým indikátorem, který byl z pohledu příjemců vnímaný jako problémový byl Počet nově vytvořených pracovních míst pro znevýhodněné skupiny celkem.

Výsledky úkolu 2: Zpracování evaluačních studií 30 projektů OP LZZ

Rozsahem i hloubkou výzkumu a rovněž použitou metodologií nejnáročnější evaluační úkol č. 2 se zaměřoval na zpracování případových studií. Celkem bylo zpracováno 30 případových studií výsledků již ukončených projektů předem vytipovaných zadavatelem jako relativně „bezproblémové“ a vhodné pro vyhodnocení potencionálně „slibných“ výsledků. . Dále evaluátor zpracoval 10 hloubkových analýz problematických témat, na která poukázala zjištění z případových studií.

Pro triangulaci při hodnocení reálných výsledků evaluátor kromě desk research a rozhovorů s vedením projektů použil i dotazníkové šetření u cílových skupin a kde to bylo možné ověření jejich situace na trhu práce ve spolupráci s ČSSZ.

V rámci všech hodnocených 30 projektů hodnotil evaluátor jako „výrazně úspěšné“ (tj. prokazatelně přinášející i další přidanou hodnotu, než jen (povinné) naplnění kvantifikovatelných ukazatelů) celkem 19 projektů. Z pohledu splnění kvantifikovatelných cílů lze za úspěšné považovat všechny hodnocené projekty. Přesto evaluační studie odhalily některé problematické oblasti, které komplikují buď realizaci projektů, nebo samotnou možnost hlubšího vyhodnocení jejich reálných dopadů. Identifikováno a dále analyzováno bylo těchto 10 problémových oblastí:

1. Nevhodné zaměření témat kurzů s ohledem na a) dosažení cílů projektu a b) na cílovou skupinu
2. Spolupráce s uživateli výsledků projektu jako klíčový faktor zajištění pozitivních dopadů
3. Flexibilita v podpoře orgánů veřejné správy v období jejich reorganizace
4. Problematika veřejné podpory v projektech zaměřených na tvorbu nových účelových pracovních míst v soukromé sféře a s tím spojený zákaz tvorby účelových pracovních míst ve státní správě
5. Soulad národních aktivit APZ s podporami EU (snížení efektivity podpory v důsledku dodržení projektového principu)
6. Zjišťování výsledků projektu u podpořených osob a evidence cílové skupiny
7. Legislativní bariéry spojené se založením firemní školky
8. Spolupráce příjemce podpory při evaluaci projektu
9. Složitost spolupráce orgánů a institucí státní správy při vyhodnocování projektů a programu
10. Minimální vypovídací hodnota indikátorů

K uvedeným oblastem evaluátor formuloval příslušná doporučení směřovaná spíše již pro další programovací období 2014+.

Řízené rozhovory s realizátory projektů dále ukázaly, že projekty (pouze) implicitně pracují s určitým stupněm aplikace teorie změny. Ne vždy je však teorie změny projektů silně podložena. Mezi nejčastější slabé články v implicitní teorii změny patří zejména zhodnocení potřebnosti projektu a následného zájmu cílové skupiny a dále pak udržitelnost výsledků projektu, zároveň přitom ale jde dle evaluátorem provedené QCA analýzy (Qualitative Comparative Analysis – kvalitativní komparativní analýza) o faktory, které jsou pro dosažení úspěšných výsledků u projektů nejdůležitější. Těmto faktorům je tedy potřeba věnovat velkou pozornost. Samotná realizační část implicitní teorie změny projektů, tj. volba vstupů, aktivit a výstupů byla ve většině případových studií nastavena správně a byla funkční.

K vytipování určitých společných charakteristik a nalezení skupin podobných projektů byla provedena clusterová analýza. S její pomocí byly identifikovány tři (resp. čtyři) hlavní skupiny projektů podle dosažených výsledků a bylo nalezeno kritérium, podle kterého lze rozlišovat jednotlivé projekty z hlediska dosažených výsledků.

Mimořádných výsledků dosahují projekty v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti. Nejlepší hodnocení je patrné u projektů zaměřených na umísťování jednotlivců na trhu práce, resp. na vytváření pracovních míst pro specifické cílové skupiny. Za pozornost stojí skutečnost, že tyto projekty se zaměřují na dosahování výsledků (tj. tvorbu pracovních míst a faktické umístění jednotlivců na trh práce). Takto ambiciózní cíl žadatelů vychází z hluboké znalosti daného prostředí a schopnosti využít disponibilní sociální kapitál ve prospěch projektu.

Nižší pravděpodobnost mimořádně pozitivního hodnocení je viditelná u projektů zaměřených na posilování zaměstnatelnosti (typicky rekvalifikace), tedy na projekty soustředěné na dosažení výstupů (tj. zejména proškolení definovaného počtu osob). Odlišný charakter cíle těchto projektů dává totiž znatelně menší prostor k dosažení excelence.

Nejnižší pravděpodobnost vynikajícího hodnocení je patrná u projektů „méně zkušených“ žadatelů a projektů budovaných de facto nově od základu (viz především firemní školky). Přestože je u těchto projektů možné očekávat mimořádně pozitivní výsledky v dlouhodobějším časovém horizontu, díky jejich častokrát složitému a komplikovanému zahájení, dosáhlo mimořádně pozitivního hodnocení jen šest projektů z deseti.

Závěrem lze zobecnit, že důležitým faktorem pro odhad budoucí úspěšnosti jednotlivých projektů je jednak povaha stanovených indikátorů (výstupové x výsledkové) a předchozí působení žadatele v dané oblasti.

Výsledky úkolu 3: Vyhodnocení výstupů a výsledků v rámci prioritní osy 5

Pro vyhodnocení výstupů a výsledků projektů PO5 bylo nejdříve provedeno základní prozkoumání jejich zaměření dle údajů v MONIT7+, na což navázalo dotazníkové šetření k charakteristikám „šíření, udržitelnost, iniciace, partnerství“ u běžících a ukončených

projektů (stav P45 a P5). Na tomto základě sestavil řešitelský tým na konci ledna 2013 ad-hoc stanovisko pro zadavatele, které se stalo podpůrným podkladem pro formulaci připravované výzvy k mainstreamingu výsledků a výstupů realizovaných projektů PO5.

Následně došlo k rozdělení projektů v ose 5 klastrů dle cílových skupin/specifických témat. Metodicky se vycházelo z nastavených postupů hodnocení dle zakázky Evaluace naplňování principu inovativnosti v OP LZZ, jejíž metodika hodnocení míry inovativnosti byla revidována a uzpůsobena specifickým potřebám hodnocení mezinárodních projektů PO5. Z nich pak dosáhly na základě multikriteriálního hodnocení celkově nejlepšího výsledku projekty zaměřené na sociální podnikání, dále na etnické menšiny, Romy, sociálně vyloučené lokality a osoby s mentálním / duševním onemocněním. Naopak nejnižším bodovým hodnocením byly ohodnoceny klustry projektů zaměřené na místní partnerství, oběti domácího násilí, krizové životní situace a úřady práce / koncepce zaměstnanosti.

Vliv implementace principu inovativnosti na dosažené výstupy a výsledky v projektech PO5 se sledoval u projektů, ve kterých se testují vytvořené inovace prostřednictvím různých pilotních školení vybraných cílových skupin a ověření vlivu inovativnosti na výstupy a výsledky proběhlo formou určení stavu podpořených osob na trhu práce ve spolupráci s ČSSZ. V tomto případě byl identifikován pouze 1 projekt zaměřený na sociální podnikání, a který měl adekvátní evidenci podpořených zástupců cílových skupin. Úspěšnost podpořených osob v realizovaném inovativním projektu PO5 byla mimořádně vysoká a dosáhla po 7 měsících po skončení realizace projektu výše 62,79 %. Přitom obdobný projekt, který byl testován v rámci oblasti podpory 3.3 v roce 2012, dosáhl pouze úrovně 27,27 %. Na základě provedené analýzy lze konstatovat, že vliv implementace principu inovativnosti na dosažené výstupy a výsledky u tohoto projektu byl výrazně vyšší než u obdobných mainstreamových projektů v porovnatelných oblastech podpory OPLZZ. Z hodnocených ostatních ukončených projektů byly pouze dva, které dosáhly nízké úrovně vlivu inovativnosti na dosažené výsledky. Vliv implementace principu partnerství na dosažené výstupy a výsledky projektů PO5 lze většinou lépe identifikovat v případech, kdy projekty jsou zaměřeny na konkrétní formy inovace a jejich testování/ověření v praxi ČR na příslušných zástupcích cílových skupin. V období přípravy návrhu projektu se koneční příjemci zhruba ve 2/3 případů projektových žádostí nijak nezmiňují ohledně vzniku partnerství. Vliv role partnerství v období realizace projektu se zahraniční partneři ve většině případů (cca 50 – 60 %) napříč jednotlivými klustry projektů zapojovali formou transferu inovace bez jakékoliv modifikace na podmínky ČR. Role českých partnerů (pokud byli vůbec zapojeni) tak byla omezena pouze na ověření možnosti aplikace v podmínkách ČR. Ex-post zapojení partnerů je určitou formou popsáno přibližně ve 40 % všech projektů PO5. Zbýlých 60 % projektů nemělo pokračování partnerství po skončení projektu nijak specifikováno.

Dle provedeného desk-research realizovaných projektů PO5 lze stanovit určitý axióm, tj. „konkrétní“ výsledek projektů mezinárodní spolupráce vytváří podmínky pro „konkrétní“

formy navazující spolupráce. V projektech mezinárodní spolupráce, kde jsou příslušné aktivity zaměřeny spíše obecně (např. semináře, workshopy, stáže, konference), tak koneční příjemci většinou inklinují k obecným a vágním formulacím ohledně dalších možností rozvoje spolupráce.

Z provedených mikrostudií 15 nejlépe hodnocených projektů dle revidované metodiky hodnocení inovativnosti rovněž vyplynulo, že pro předpokládanou úspěšnost výstupů a výsledků projektů mezinárodní spolupráce má velký význam zaměření a dosavadní zkušenosti konečného příjemce. Pokud se daný subjekt dlouhodobě zabývá ve svých aktivitách prací se zástupci cílové skupiny, tak projekt má větší potenciál pro uplatnitelnost výstupů v praxi. Nejlepších výsledků tak dosáhly projekty zaměřené na:

- sociální podnikání - např. inovativní projekt zaměřený na tranzitní sociální podniky pro cílové skupiny osob se zkušeností se závislostí na návykových látkách a osob po výkonu trestu odnětí. O tuto tematiku je v praxi velký zájem, ale v ČR chybí hlubší zkušenosti.
- etnické menšiny/Romové/Sociálně vyloučené lokality – hlavní výhodou bylo řešení konkrétních lokálních potřeb a příslušných problémů etnických menšin formou konkrétně formulovaných inovací či nových nástrojů. Dle expertního rozhovoru vyplynulo, že stávající stav není zcela adekvátně řešen z hlediska pojetí osvěty konkrétních výstupů PO5 (např. Ethnic Friendly zaměstnavatel), se kterými se v praxi většinou není možné setkat. Osvěta by se v takovém případě neměla týkat pouze soukromých firem, ale také i školských zařízení a NNO.,
- osoby s mentálním postižením/duševním onemocněním – zde se jednalo zejména o *zapojení peer konzultantů do péče o duševně nemocné*, u kterých by se mělo jednat o zahájení systematického vzdělávání a zaměstnávání duševně nemocných v rolích laických terapeutů a navázání v systematické práci se zaměstnavateli a budoucími spolupracovníky peer konzultantů.

Dílní výjimečné projekty s vysokým bodovým hodnocením byly rovněž také hodnoceny v klastrech uchazeči o zaměstnání, 50+; posilování kapacit samosprávných celků, posilování kapacit NNO; sladění rodinného a pracovního života.

Naopak u projektů, které nebyly označeny jako „nejlepší“, byl sestaven přehled jejich hlavních výstupů/výsledků a stručné zdůvodnění toho, proč tyto projekty pro mainstreaming do 2014+ nejsou vhodné. Jednalo se zejména o klastry projektů zaměřené na místní partnerství, oběti domácího násilí / krizové životní situace a úřady práce / koncepce zaměstnanosti. Tyto skupiny projektů dosáhly v hodnocení pouze průměrných a podprůměrných hodnot. Zcela minimální přínos těchto projektů lze identifikovat v případě jejich novosti a zlepšení a zapojení zástupců cílových skupin, kterých se výstupy projektů dotýkají jen nepřímo zprostředkovaně a spíše v omezeném rozsahu. Projekty zaměřené na úřady práce a příslušné koncepce dosáhly velmi slabého hodnocení z hlediska jejich zacílení, zapojení zástupců cílových skupin a zcela omezeně pak koncipování forem šíření.

2 ÚVOD

Tento dokument představuje výstup projektu Roční operační vyhodnocení OP LZZ 2012. Závěrečná zpráva projektu, který byl řešen od listopadu 2012 do června 2013, shrnuje výsledky tří evaluačních úkolů a odpovědi na jednotlivé evaluační otázky.

Evaluační úkol č. 1 je zaměřen na posouzení celkového pokroku a aktuálního stavu monitorovacích indikátorů, včetně interpretace hodnot a zjištění hlavních trendů vývoje. Důležitou součástí tohoto úkolu je i odhad dalšího vývoje a identifikace případných slabých míst, kde je třeba pokrok programu akcelarovat či upravit. Výstupy z úkolu 1 tvořily evaluační vstup do výroční zprávy OP LZZ 2012 a jako takové byly zadavateli odevzdány a jím akceptovány již v březnu 2013.

Evaluační úkol č. 2 se zaměřuje na hloubkovou analýzu vybraných realizovaných projektů. Na případové studie navazuje rozpracování deseti problémových oblastí, které byly při zpracování případových studií identifikovány.

Evaluační úkol 3 je potom zaměřen na výstupy a výsledky projektů v rámci prioritní osy 5, včetně zhodnocení vlivu implementace principů inovativnosti a partnerství na tyto výstupy a výsledky.

K této zprávě náleží čtyři samostatné přílohy, kterými jsou:

1. Příloha č. 1. Vstup evaluátora pro Výroční zprávu o provádění Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost 2012. (součást evaluačního úkolu č. 1).
2. Příloha č. 2. Případové studie 30 projektů realizovaných v rámci OP LZZ. Výběr těchto projektů byl proveden zadavatelem.
3. Příloha č. 3. Rozpracování problematických oblastí identifikovaných při zpracování případových studií.
4. Příloha č. 4. Mikrostudie nejlépe hodnocených projektů v PO5

3 METODIKA ZPRACOVÁNÍ

Řešitelský tým přistoupil k řešení zakázky kombinací několika metod, které zajišťovaly dosažení kvalitnějších výsledků a současně i triangulaci metod. Evaluátor využíval jak kvalitativních tak kvantitativních metod šetření a hodnocení.

Sběr dat využíval jak primárních tak i sekundárních informačních zdrojů. **Primárními informačními zdroji** byly:

- Data z dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření bylo použito v úkolu 1, kde dotazníky zodpovídali projektoví manažeři jednotlivých oblastí podpory, a dále v úkolu 2, kde bylo dotazníkového šetření využito pro zjišťování u cílových skupin, které prošly projekty.
- Informace z řízených rozhovorů s realizátory projektů.
- Technické konzultace se zástupci ŘO OP LZZ a dalšími experty.

Realizační tým dále využíval i **sekundární zdroje**, mezi nimi zejména:

- Data z monitorovacího systému
- Data z předchozích šetření či evaluačních zpráv
- Data ze šetření provedených realizátory projektů
- Data z výročních zpráv a programových dokumentů
- Statistické údaje
- Data ze systému sociálního pojištění ČSSZ.

Základními **hodnotícími metodami** použitými při řešení evaluační zakázky byly tyto:

- Základní analýza (analýza programových podkladů, analýza základních dat)
- Dotazníkové šetření
- Řízené rozhovory
- Případové studie
- Clusterová analýza
- QCA analýza

Více k metodologii řešení zakázky viz samostatná technická zpráva ROV 2012.

4 ŘEŠENÍ JEDNOTLIVÝCH EVALUAČNÍCH ÚKOLŮ

4.1 *Vyhodnocení úkolu 1: Zpracujte evaluační podklady pro Výroční zprávu OP LZZ 2012*

Jako součást evaluačního úkolu 1 byly definovány následující tři evaluační otázky.

EQ 1.1: JAKÉHO BYLO V ROCE 2012 DOSAŽENO POKROKU VE VZTAHU K PLÁNOVANÝM HODNOTÁM MONITOROVACÍCH INDIKÁTORŮ, VČETNĚ TZV. LISABONSKÝCH INDIKÁTORŮ?

EQ 1.2: JAKÉHO BYLO V ROCE 2012 DOSAŽENO POKROKU VE VZTAHU K NAPLŇOVÁNÍ OBECNÝCH CÍLŮ POLITIKY SOUDRŽNOSTI, ÚKOLŮ ESF, STRATEGICKÝCH OBECNÝCH ZÁSAD SPOLEČENSTVÍ A NSRR, HORIZONTÁLNÍCH TÉMAT EU A CÍLŮ EU PRO RŮST A ZAMĚSTNANOST, PŘÍP. DALŠÍCH AKTUÁLNÍCH STRATEGICKÝCH CÍLŮ NA ÚROVNI ČR A EU?

EQ 1.3: DOŠLO V ROCE 2012 K ODKLONU OD PŮVODNĚ STANOVENÝCH CÍLŮ PROGRAMU TAK, ŽE BY MUŠELA BÝT PROVEDENA KOREKCE NA ÚROVNI OPERAČNÍHO PROGRAMU, PROGRAMOVÝCH PRIORIT ČI VYHLAŠOVANÝCH VÝZEV, V DŮSLEDKU VÝZNAMNÝCH SOCIOEKONOMICKÝCH ZMĚN, ZEJMÉNA V OBLASTI DLOUHODOBÉ NEZAMĚSTNANOSTI, ROVNOSTI MUŽŮ A ŽEN, SNIŽOVÁNÍ ROZDÍLŮ MEZI REGIONY A ABSORPČNÍ KAPACITY V PROBLÉMOVÝCH REGIONECH APOD. NEBO POTŘEBY VE VĚTŠÍ MÍŘE NEBO ODLIŠNÝM ZPŮSOBEM ZOHLEDNIT VÝZNAMNÉ ZMĚNY PRIORIT SPOLEČENSTVÍ ANEBY CELOSTÁTNÍCH NEBO REGIONÁLNÍCH PRIORIT NEBO OBTÍŽÍ PŘI PROVÁDĚNÍ? DÁLE, V PŘÍPADĚ, ŽE K ODKLONU DOŠLO, CO DOPORUČUJETE PRO ŘEŠENÍ NASTALÉ SITUACE?

Odpovědi na tyto otázky byly vzhledem k požadovanému charakteru hlavního výstupu evaluačního úkolu, kterým byl vstup pro Výroční zprávu OP LZZ, zpracovány souhrnně.

Smyslem evaluačního úkolu 1 bylo provést vyhodnocení věcného pokroku na úrovni celého programu a ve všech prioritních osách kromě prioritní osy Technická pomoc (resp. oblastech podpory). Věcný pokrok byl posuzován ve vztahu k původně stanoveným cílům programu i vzhledem k socio-ekonomickému a politickému vývoji v ČR a naplňování strategických cílů na úrovni ČR a EU. Výstupy evaluačního úkolu měly charakter aktualizovaných částí Výroční zprávy OPLZZ 2012 (VZ) a návazných detailních analýz (např. dílčí hodnocení indikátorové soustavy, aplikace QCA analýzy apod.) Detailní vstupy do VZ jsou uvedeny v samostatné příloze č. 1, dále je uvedeno jen celkové shrnutí.

Z provedených analýz do VZ vyplývá, že implementace jednotlivých oblastí podpory OP LZZ je i v roce 2012 nadále vysoce potřebná a významná pro financování národních strategií v oblasti zaměstnanosti a sociálního začleňování a pro řešení aktuální situace na trhu práce.

Výzvy vyhlášené v roce 2012 dle evaluátora pokrývají všechny prioritní osy a oblasti opatření tak, aby projekty, které byly a budou v rámci nich předkládány, přispěly k plnění globálního cíle programu a specifických cílů jednotlivých prioritních os a oblastí podpory. Široké založení výzev je z hlediska plnění stanovených cílů žádoucí a vytváří dostatečný prostor pro zpracování projektů podle konkrétních potřeb cílových skupin.

Během roku 2012 došlo k dalšímu prohloubení negativních dopadů hospodářské krize, když se míra nezaměstnanosti na přelomu roku 2012 a 2013 dostala na vysoké hodnoty cca 9,5 %. Dle prognóz České národní banky lze očekávat další nárůst nezaměstnanosti i v roce 2013, což mj. souvisí s očekávaným poklesem vývoje HDP.

V tomto kontextu je zřejmé, že OP LZZ významným způsobem přispívá k naplnění kvantifikovaných cílů Národního programu reforem ČR (NPR) pro oblast zaměstnanosti i pro oblast sociálního začleňování a boje s chudobou stanovených s ohledem na cíle Strategie Evropa 2020 v návaznosti na specifická doporučení Rady pro ČR:

- K cíli dosáhnout v roce 2020 v ČR celkové úrovně zaměstnanosti 75 % přispívá OP LZZ prostřednictvím všech prioritních os. Do konce roku 2012 bylo prostřednictvím projektů OP LZZ podpořeno 1 248 673 osob, což zahrnuje účastníky komplexních podpůrných programů, ale i jednorázových školení, a vytvořeno bylo celkem 52 908 pracovních míst. Navíc právě mezi roky 2011 a 2012 došlo k nárůstu o cca 10 tisíc nových míst. Vzhledem ke stále se zhoršující hospodářské situaci a úbytku běžných pracovních příležitostí se v případě vytvořených míst jedná z naprosté většiny o místa v rámci protikrizového národního projektu na veřejně prospěšné práce. Toto se odrazilo v celkovém ukazateli zaměstnanosti pro ČR a lze předpokládat, že právě OP LZZ ke zvýšení přispěl podstatnou měrou: v roce 2012 se míra zaměstnanosti meziročně zvýšila o 0,8 p. b. Celkově je nyní na úrovni 72 %.
- Pozitivní dopad OP LZZ (očistěný od možných vnějších vlivů) na zaměstnanost u podpořených menších a středních podniků a pozitivní dopad na hospodářský výsledek u podpořených středně velkých a velkých firem naznačují průběžné výstupy z kontrafaktuální evaluace dopadů v oblasti podpory 1.1 Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků; finální výsledky budou upřesněny v roce 2014 na základě dalších šetření.
- Z celkového počtu podpořených osob OP LZZ bylo podpořeno 637 019 žen. Proto lze předpokládat také významný podíl OP LZZ u ukazatele zaměstnanosti žen. Cílová hodnota na úrovni 65 % zatím nebyla dosažena (aktuální hodnota je 62,8 %), nicméně v meziročním srovnání došlo k významnému nárůstu o 1 p. b. a vliv OP LZZ je zřejmý. Projekty v oblasti podpory 3.4 Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života v plné míře reflektují příslušné doporučení Rady - realizují aktivity pro zajištění služeb péče o děti, poradenství v oblasti personální

politiky firem a prorodinných pracovních podmínek, včetně flexibilních forem práce atd.

- K cíli zvýšit míru zaměstnanosti starších osob (55 - 64 let) na 55 % přispívá především osa 2 Aktivní politiky trhu práce, osa 1 Adaptabilita a osa 3 Sociální integrace a rovné příležitosti. Celkově bylo prostřednictvím OP LZZ podpořeno 46 683 osob ve věku 55 - 64 let. Z porovnání mezi stavem v roce 2011 a 2012 došlo k velmi významnému nárůstu podpořených osob z této skupiny. Míra zaměstnanosti starších osob v ČR se z hodnoty 47,6 (2011) zvýšila na 50,4 % (2012), což ve srovnání s rokem 2010 činí rozdíl 3,9 p.b.
- K cíli snížit míru nezaměstnanosti mladých osob (15 - 24 let) o třetinu oproti roku 2010 nejvíce přispívá osa 2 a 3. Celkově program v roce 2012 podpořil 42 473 mladých osob. Registrovaná míra nezaměstnanosti mladých osob (15 - 24 let) v roce 2012 činila 20,3 % a snížila se tak o 2,7 p.b. ve srovnání s rokem 2011.
- K cíli snížit míru nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0 - 2) o čtvrtinu oproti roku 2010 nejvíce přispívá osa 2, 3 a 1. Celkově bylo do konce roku 2012 podpořeno 74 016 osob s nízkou kvalifikací¹.
- V oblasti sociálního začleňování a boje s chudobou k naplňování strategických cílů EU a ČR přispívá nejvíce osa 3, ale i další osy. Celkově za program bylo do konce roku 2012 podpořeno 95 623 neaktivních osob, 10 246 osob z menšin, 9 298 migrantů, 15 669 zdravotně znevýhodněných, 31 999 osob z ostatních znevýhodněných skupin, 74 016 osob s nízkou kvalifikací.
- V oblasti dalšího vzdělávání se Česká republika dostala s hodnotou indikátoru 11,4 % (2011) zjišťujícím podíl osob ve věku 25 – 64 let účastnících se dalšího vzdělávání na průměr EU 15 (10,0 %). Jde o skokový nárůst, kdy se účast z dlouhodobě podprůměrných hodnot od roku 2007 zdvojnásobila, a který je téměř výhradně dosažený realizací projektů z OP LZZ.

V kontextu socioekonomického vývoje v ČR byly navrženy revize OP LZZ, ke kterým poskytoval evaluační tým zpětnou vazbu a externí posouzení relevance navrhovaných změn. Revize byly navrženy v podobě realokací mezi prioritními osami programu, ale byla navržena i realokace z OP VK. Cílem realokovaných financí byla prioritní osa 2. V kontextu výše uvedených informací o dosavadním vývoji, dosaženém stavu a potenciálních změnách na trhu práce je nezbytné konstatovat, že realokované finanční prostředky do PO2 mohou pomoci při řešení nezaměstnanosti.

Strategie vymezená v OP LZZ je, s ohledem na poslední socioekonomický vývoj, stále relevantní a funkční, avšak ještě větší důraz bude kladen na řešení nezaměstnanosti.

¹ MI 074141 „Počet podpořených osob – základní ISCED 1 a 2“

Socioekonomický vývoj je nadále poznamenán pokračující ekonomickou krizí, na kterou byly již v předchozím roce výzvy v programu orientovány a v roce 2013 budou v souvislosti s realokací pokračovat.

Doplňující analýzy

V rámci evaluačního úkolu 1 byly dále zpracovány podpůrné analýzy sloužící k detailnějšímu vysvětlení naplňování vybraných indikátorů. Konkrétně se jednalo o aplikaci QCA analýzy na indikátoru 070200 - Počet nově vytvořených pracovních míst pro znevýhodněné skupiny – celkem. Dále bylo provedeno také vyhodnocení monitorovacích indikátorů na příkladu ukončených projektů ve všech prioritních osách. Hlavní výsledky výsledky obou analýz jsou uvedeny níže a detailní souvislosti jsou v technické části závěrečné zprávy.

QCA analýza prokázala, že sledované proměnné se podílí na sledovaném jevu (plnění indikátoru 070200) v průměru z více než 60 %. Je tedy evidentní, že ne všechny proměnné se podařilo vystihnout. Nicméně výsledky analýzy byly rozšířeny o výsledky dotazníkového šetření, jehož podstatou bylo zjistit zkušenosti a bariéry při naplňování indikátoru 070200. Výsledky QCA byly tedy komentovány i v souvislosti s tímto kvalitativním šetřením. Samotné výsledky QCA analýzy ukazují, že kombinace proměnné „právní forma příjemce“ a „počet pracovníků“ nejčastěji velmi významně vede k nadprůměrnému plnění monitorovacích indikátorů. Při pohledu na individuální data se ukazuje, že z pohledu právní formy se ukazuje jako velmi významný vliv společností s ručením omezeným, které jsou také jedním z nejčastějších žadatelů o projekty, které se zavazují k plnění MI 070200. Z hlediska velikosti firem měřených počtem pracovníků je zřejmé, že středně velké firmy přispívají mnohem více k naplňování MI než mikro firmy. Současně ale neplatí přímá úměrnost, kdy z analýzy plyne, že firmy s největším počtem zaměstnanců nevykazují ty nejvyšší hodnoty MI (největší přínos mají příjemci ve velikostní kategorii 20 – 50 zaměstnanců).

V některých kombinacích se ukazuje důležitý vliv také sektoru (NACE) a finančního obrátu příjemců. Nejedná se však o podmínky postačující. U obou proměnných odpovídá působení obou faktorů původním předpokladům, tj. vyšší naplnění indikátoru vykazují společnosti ze sektoru činnosti organizací dětí a mládeže, ostatní vzdělávání a činnosti ostatních organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů j. n. V případě obrátu ten vztah není tak kauzální, ale obecně bylo zjištěno, že společnosti s vyšším obrátem vytvářeli i vyšší počet pracovních míst pro znevýhodněné osoby. Nejvyšší příspěvek vykazují firmy s obrátem mezi 10 – 50. mil. Kč. Naopak s ještě vyšším obrátem už příspěvek spíše snižuje.

Jako relativně méně významný se jeví faktor velikosti obce žadatele. Ačkoliv lze předpokládat, že větší sídla generují vyšší poptávku, tak v případě vlivu na MI 070200 je tento vliv spíše nižší. Možným zdůvodněním je i skutečnost, že se jednalo o místa realizace projektů, zatímco vytvořená pracovní místa pro znevýhodněné skupiny obyvatel mohou vznikat v jiných sídlech.

Z výsledků dotazníkového šetření potom plyne, že existuje vztah mezi problémy při naplňování tohoto MI a nevhodnou kvantifikací cílového stavu. Je tedy zřejmé, že část žadatelů se dostala do problému díky nedostatečné analýze potřebnosti a špatnému nastavení předpokládané cílové hodnoty nově vytvořených pracovních míst pro znevýhodněné obyvatele. Navíc z kvalitativního průzkumu také vyplynulo, že příjemci evidovali také změnu v poptávce cílové skupiny jako jednu z bariér při naplňování MI.

Hodnocení monitorovacích indikátorů bylo doplňujícím úkolem v rámci evaluačního úkolu 1. Smyslem bylo přinést prostřednictvím kvalitativního přístupu informace o naplňování indikátorů u skupiny úspěšně ukončených projektů. Celkové výsledky ukazují mírné odlišnosti mezi jednotlivými oblastmi podpory. Mezi hlavní rozdíly patří:

- Zpětně se ukazuje, že cílové hodnoty monitorovacích indikátorů byly nejméně vhodně nastaveny u projektů v oblasti podpory 1.1 a 4.1. Hodnoty monitorovacích indikátorů byly většinou nastaveny s očekáváním většího zájmu cílové skupiny. Na základě řízených rozhovorů se ukazuje, že u takových projektů často nebyla provedena tak důsledná analýza potřebnosti/poptávky.
- Mezi indikátory, se kterými měli příjemci největší problémy s naplňováním, patří Počet nově vytvořených/ inovovaných produktů (zejm. PO 1 a PO 3). Specifickým indikátorem, který byl z pohledu příjemců vnímaný jako problémový byl Počet nově vytvořených pracovních míst pro znevýhodněné skupiny celkem. To bylo potvrzeno i na úrovni celé prioritní osy 3, kdy muselo dojít ke korekci cílové hodnoty z důvodu nedostatečného naplňování.
- Obecně příjemci ukončených projektů zpětně hodnotí spíše negativně časové a organizační úsilí pro monitoring. Nejhorší výsledky v tomto hodnocení vykazuje prioritní osa 4.

4.2 Vyhodnocení úkolu 2: Zpracujte případové studie 30 projektů OP LZZ

Evaluační úkol č. 2 se zaměřoval na zpracování případových studií. Celkem bylo v rámci úkolu 2 zpracováno 30 případových studií, které byly doplněny o 10 dalších případových studií praxe špatné, které byly po dohodě se zadavatelem koncipovány do podoby hloubkových analýz vybraných témat, která vzešla ze zpracování případových základních 30 studií. Samotné případové studie, které byly v rámci řešení evaluačního úkolu 2 zpracovány, jsou samostatnou přílohou č. 2 této závěrečné zprávy. Ve spolupráci se zadavatelem byly vytipovány projekty, jejichž zástupci byli následně osloveni se žádostí o spolupráci při zpracovávání případových studií.

Při zpracovávání případových studií bylo vytipováno 10 problémových oblastí, jejichž analýzy byly dále rozpracovány a jsou obsaženy v samostatné příloze č. 3 této zprávy

11. Nevhodné zaměření témat kurzů s ohledem na a) dosažení cílů projektu a b) na cílovou skupinu
12. Spolupráce s uživateli výsledků projektu jako klíčový faktor zajištění pozitivních dopadů
13. Flexibilita v podpoře orgánů veřejné správy v období jejich reorganizace
14. Problematika veřejné podpory v projektech zaměřených na tvorbu nových účelových pracovních míst v soukromé sféře a s tím spojený zákaz tvorby účelových pracovních míst ve státní správě
15. Soulad národních aktivit APZ s podporami EU (snížení efektivity podpory v důsledku dodržení projektového principu).
16. Zjišťování výsledků projektu u podpořených osob a evidence cílové skupiny
17. Legislativní bariéry spojené se založením firemní školky
18. Spolupráce příjemce podpory při evaluaci projektu
19. Složitost spolupráce orgánů a institucí státní správy při vyhodnocování projektů a programu
20. Minimální vypovídací hodnota indikátorů

Smyslem rozpracování těchto problémových oblastí bylo poukázat na komplikace, se kterými se setkávali buď příjemci podpory nebo evaluátor. Problémové oblasti byly popsány na příkladu z příslušné případové studie, dále bylo provedeno jejich zobecnění a proveden základní rozbor příčin vzniku těchto situací. Následně se evaluátor pokusil navrhnout směr řešení těchto problémových oblastí.

EQ 2.1 JAK HODNOTÍTE KONKRÉTNÍ DOSAŽENÉ VÝSLEDKY A) JEDNOTLIVĚ U KAŽDÉHO Z PROJEKTŮ B) SOUHRNNĚ VE VŠECH HODNOCENÝCH PROJEKTECH A SKUPINÁCH TEMATICKY BLÍZKÝCH PROJEKTŮ?

A) Hodnocení výsledků u jednotlivých projektů

V rámci řešení evaluačního úkolu 2 bylo zpracováno celkem 30 případových studií. Hodnocení výsledků u konkrétních projektů je vždy detailněji uvedeno v jednotlivých případových studiích, které jsou přílohou č. 2 této evaluační zprávy. V těchto případových studiích jsou potom konkrétně rozvedeny jednotlivé faktory úspěchu či slabší místa realizace projektu. Ve většině případových studií přitom evaluátor vycházel z monitorovacích zpráv, hloubkových rozhovorů s příjemcem, dotazníkového šetření mezi cílovou skupinou a vlastním posouzením výsledků projektu.

Vzhledem k tomu, že všechny hodnocené projekty splnily stanovené výstupy a monitorovací indikátory, musel pro hodnocení úspěšnosti jednotlivých projektů realizační tým přistoupit k podrobnějšímu pohledu. Jednotlivé projekty proto byly diskutovány v evaluačním týmu a expertně posuzovány pěti experty z hlediska toho, zda byly výsledky pouze splněny (tj. projekt splnil cíl) nebo zda byly výsledky projektu nadstandardní. Expertní tým přitom vycházel nikoli ze splněných monitorovacích indikátorů, které byly splněny u všech projektů, ale z komplexního posouzení, které bralo v úvahu kvalitu a využitelnost výsledků, udržitelnost, inovativnost, případně další faktory.

Za výrazně úspěšné bylo nakonec označeno 18 projektů (pořadová čísla studií č. 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26 a 29) z 30 vybraných příkladů dobré praxe.

Zbýlých 11 projektů potom „pouze splnilo“ svůj předpokládaný cíl. Rozhodně proto nejde všechny tyto zbývající projekty označit jako neúspěšné. Většinou však byly u těchto projektů identifikovány nějaké slabé stránky, které byly uvedeny v případových studiích. Některé z těchto slabých stránek byly potom rozpracovány v rámci problémových oblastí, pokud byly obecně aplikovatelné.

Tabulka 1 – Přehled případových studií zpracovaných v rámci ROV 2012

Číslo studie	Oblast podpory	Číslo projektu	Název projektu	Realizátor	Vazba na analýzu špatné praxe (č. problémové oblasti a název)
1*	1.2	CZ.1.04/1.2.00/37.00005	Restart pro Českolipsko	ÚP v České Lípě	
2*	2.1	CZ.1.04/2.1.01/44.00016	Cílená opatření na trhu práce ve Zlínském kraji	Euroface Consulting, s.r.o.	
3	3.4	CZ.1.04/3.4.04/54.00202	Školka už není problém	Vítkovická nemocnice a.s.	Problémová oblast 7: Legislativní bariéry spojené se založením firemní školky
4*	3.4	CZ.1.04/3.4.04/26.00328	Rovné příležitosti žen a mužů v komunitní knihovně Vsetín – partnerství a zdravá komunita – celoživotní vzdělávání – prosperita	Masarykova veřejná knihovna Vsetín	
5	1.2	CZ.1.04/1.2.00/37.00009	Restart znamená novou šanci	ÚP v České Lípě	
6	2.1	CZ.1.04/2.1.00/13.00044	Vzdělání - praxe - zaměstnání	ÚP ČR v Brně	Problémová oblast č. 1 Nevhodné zaměření témat kurzů s ohledem na a) dosažení cílů projektu a b) na cílovou skupinu Problémová oblast 4: Problematika veřejné podpory v projektech zaměřených na tvorbu nových účelových pracovních míst v soukromé sféře a s tím spojený zákaz tvorby účelových pracovních míst ve státní správě
7	2.2	CZ.1.04/2.2.00/11.00009	Personální a odborné zajištění realizace aktivní politiky zaměstnanosti na úřadech práce	Odbor řízení projektů MPSV ČR	Problémová oblast 3: Flexibilita v podpoře orgánů veřejné správy v období jejich reorganizace
8	3.1	CZ.1.04/3.1.02/43.00039	Výukou češtiny k lepší sociální integraci cizinců	VOLONTÉ CZECH, o.p.s.	Problémová oblast 6: Zjišťování výsledků projektu u podpořených osob a evidence cílové skupiny
9	3.2	CZ.1.04/3.2.01/19.00121	Terénní sociální práce v sociálně vyloučené romské lokalitě v Orlové -	Město Orlová	

			Porubě		
10	3.3	CZ.1.04/3.3.05/56.00025	Rozvoj pracovních terapií Denního centra Barevný svět	DENNÍ CENTRUM BAREVNÝ SVĚT	
11	3.4	CZ.1.04/3.4.04/26.00003	Harmonie v rodině, harmonie na pracovišti	Inovační technologické centrum - VÚK, a. s.	Problémová oblast 7: Legislativní bariéry spojené se založením firemní školky
12	4.1	CZ.1.04/4.1.01/57.00045	Cestou kvalitního vzdělání a zaváděním moderních metod k efektivnímu řízení úřadu města Příboru	Město Příbor	
13	5.1	CZ.1.04/5.1.01/51.00046	Odhadování vzdělanostních potřeb v regionech v ČR	VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, V.V.I.	Problémová oblast č. 2: Spolupráce s uživateli výsledků projektu jako klíčový faktor zajištění pozitivních dopadů
14	2.1	CZ.1.04/2.1.00/13.00065	PODPORA zaměstnanosti v sociálně vyloučených lokalitách Mostecka	ÚP ČR v Ústí n. Labem	
15	2.1	CZ.1.04/2.1.00/13.00025	Kariéra po padesátce	ÚP ČR	
16	2.1	CZ.1.04/2.1.01/63.00051	Komplexní poradensko vzdělávací program s vytvořením pracovních míst	VSE a.s.	
17	2.1	CZ.1.04/2.1.01/44.00040	Krok k zaměstnání	Síť mateřských center	
18	2.1	CZ.1.04/2.1.01/63.00222	Nabídka rekvalifikačních kurzů účetnictví, daňové, mzdové evidence a personalistiky	Centrum ekonomického vzdělávání Ostrava, o.p.s.	Problémová oblast 8: Spolupráce příjemce podpory při evaluaci projektu
19	2.1	CZ.1.04/2.1.00/13.00036	Šance pro rodiče	ÚP ČR Zlín	
20	3.3	CZ.1.04/3.3.05/56.00086	Trychtýř - komplexní systém nástrojů vedoucích k integraci osob sociálně vyloučených na trh práce	Kvalifikační a personální agentura, o. p. s.	
21	3.1	CZ.1.04/3.1.02/43.00071	Dobrý job	Krok, o.s.	
22	3.4	CZ.1.04/3.4.04/54.00250	Univerzitní mateřská škola Qočna a hlídací koutek Koala	UTB ve Zlíně	

23	3.4	CZ.1.04/3.4.04/26.00011	Firemní školka LINET	LINET spol. s.r.o.	Problémová oblast 7: Legislativní bariéry spojené se založením firemní školky
24	3.4	CZ.1.04/3.4.04/54.00192	Univerzitní mateřská školka a klub předškoláků	Univerzita Palackého v Olomouci	
25	2.1	CZ.1.04/2.1.01/63.00073	První start - vzdělávání a zaměstnávání osob ve věku do 25 let	Centrum celoživotního vzdělávání	
26	3.1	CZ.1.04/3.1.02/43.00085	Pracovně-sociální aktivizace osob s mentálním postižením a dlouhodobým duševním onemocněním	ENERGIE o.p.s.	
27	2.1	CZ.1.04/2.1.00/03.00003	Poradenství a rekvalifikace	odbor řízení projektů MPSV ČR	Problémová oblast 5: Soulad národních aktivit APZ s podporami EU (snížení efektivity podpory v důsledku dodržení projektového principu) 4.2.1.1 Problémová oblast 9: Složitost spolupráce orgánů a institucí státní správy při vyhodnocování projektů a programu
28	2.1	CZ.1.04/2.1.00/03.00003	Poradenství a rekvalifikace	ÚP v Kutné Hoře	Problémová oblast 5: Soulad národních aktivit APZ s podporami EU (snížení efektivity podpory v důsledku dodržení projektového principu) Problémová oblast 9: Složitost spolupráce orgánů a institucí státní správy při vyhodnocování projektů a programu
29	2.1	CZ.1.04/2.1.00/03.00003	Poradenství a rekvalifikace	ÚP v Českých Budějovicích	Problémová oblast 5: Soulad národních aktivit APZ s podporami EU (snížení efektivity podpory v důsledku dodržení projektového principu) Problémová oblast 9: Složitost spolupráce orgánů a institucí státní správy při

					vyhodnocování projektů a programu
30	2.1	CZ.1.04/2.1.01/63.00014	Vzdělávání a aktivní podpora uchazečů a zájemců o zaměstnání v oblasti farmaceutického průmyslu a zdravotnictví	Androsa, s. r. o.	

Legenda:

* projekty, které byly zpracovávány jako druhý snímek ke studiím zpracovávaným v ROV 2011

Studie podbarvené modře byly při hodnocení evaluačním týmem označeny jako výrazně úspěšné

Studie č. 5-12 byly použity pro VZ OP LZZ 2012.

B) Hodnocení souhrnně za všechny projekty

Z pohledu dosažení výstupů projektu, jak byly navrženy v projektové žádosti a ke kterým se realizátor smluvně zavázal, lze konstatovat, že všechny hodnocené projekty splnily stanovený cíl, alespoň do té míry, že byly splněny hodnoty navržených a sledovaných monitorovacích indikátorů.

Všechny jednotlivé projekty lze tedy hodnotit jako úspěšné v tom smyslu, že byly splněny hodnoty monitorovacích indikátorů a dosaženy všechny plánované výstupy.

Vzhledem ke skutečnosti, že mezi jednotlivými projekty byla vysledována jen nízká míra diferenciací v plnění základních indikátorů, vyvinul evaluátor snahu diferencovat jednotlivé projekty na základě širšího spektra ukazatelů. K vytipování určitých společných charakteristik a nalezení skupin podobných projektů byla provedena clusterová analýza. S její pomocí byly jednak identifikovány tři (resp. čtyři) hlavní skupiny projektů podle dosažených výsledků (viz dále), a dále bylo nalezeno kritérium, podle kterého lze rozlišovat jednotlivé projekty z hlediska dosažených výsledků. V rámci realizace clusterové analýzy byly nejprve definovány relevantní charakteristiky jednotlivých projektů. Tyto znaky byly zvoleny jednak s ohledem k obecným cílům Ročního operačního vyhodnocení (zejména pak zajištění udržitelnosti, charakteristika výsledků a dopadů jednotlivých případových studií, úspěšnost projektu) a dále tak, aby s jejich pomocí bylo možné zohlednit přirozené difference mezi jednotlivými projekty (mj. typ činnosti realizátora, charakter cílové skupiny, realizace změn v projektu během jeho řešení a další). Významnou roli při konstrukci znaků a volbě záznamových kategorií hrála i snaha zohlednit některé z významných atributů přístupu realizátorů k posuzovaným projektům (předchozí zkušenost s cílovou skupinou, znalost potřeb cílové skupiny apod.).

Konkrétně byly pro účely clusterové analýzy využity následující charakteristiky:

- úspěšnost projektu (standardně úspěšný × mimořádně úspěšný)
- předchozí práce s cílovou skupinou
- znalost potřeb cílové skupiny
- správně nastavené aktivity
- správně zvolené vstupy
- realizace vlastními silami
- znalost poptávky po výsledcích
- zajištěná udržitelnost
- cílová skupina
- typ činnosti
- charakteristika výstupů
- charakteristika výsledků
- charakteristika dopadů

- uzavřený/otevřený projekt (podpoření byli vlastní zaměstnanci realizátora projekt × podpořeny byly ostatní osoby)
- předkladatel projektu
- změny projektu
- předchozí zkušenost s realizací projektů OP LZZ

Výsledkem analýzy založené na sledovaných ukazatelích jsou celkem čtyři skupiny projektů, které jsou seskupeny podle míry podobnosti mezi sebou. Z konkrétních výsledků je patrné, že první skupinu tvoří velká část projektů (nikoliv všechny) zaměřených na poradenské a rekvalifikační činnosti. Ačkoliv se jedná o projekty z různých krajů ČR, jejich realizátorům je vesměs společná znalost cílové skupiny a předchozí práce s danou cílovou skupinou. Významnou charakteristikou je rovněž skutečnost, že realizátoři těchto projektů připravovali projektové žádosti vlastními silami. Prostředky poskytnuté v rámci podpory byly u těchto projektů použity na přípravu a provedení rekvalifikačních kurzů a poskytování poradenských služeb pro cílovou skupinu. Důležitým znakem je, že realizované aktivity mají (alespoň potenciálně) plošný charakter – tedy, že mohou být prováděny v odlišných kontextech, pro různé cílové skupiny apod.

Také ve druhé skupině převládají projekty, které jsou zaměřeny na podporu vzdělávání a cílená opatření na trhu práce. Na rozdíl od první skupiny však tento cluster zahrnuje projekty zaměřené na specifické cílové skupiny (starší osoby, sociálně vyloučení, pracovníci v oblasti farmaceutického průmyslu a zdravotnictví). Příprava projektů pro takto úzce vymezené cílové skupiny s sebou nese mnohá specifika jak v samotném návrhu projektu (úroveň indikátorů, výčet aktivit), tak také při jeho realizaci (dosažené dopady, možnost naplnit podmínky udržitelnosti apod.).

Jádro třetí skupiny projektů tvoří firemní školky; platí, že všechny projekty školek, které byly předmětem posuzování, jsou sdruženy v tomto clusteru. Nicméně spolu se školkami tvoří třetí skupinu také další projekty (viz diagram) zaměřené zejména na sladění pracovního a rodinného života. Často opakovanou charakteristikou (nelze přitom uvést, že by se muselo nutně jednat o typický rys) těchto projektů je, že realizační tým byl sestaven a začal působit až po přiznání podpory (většinou tedy projektovou žádost připravoval jiný subjekt než budoucí realizátor).

Čtvrtou skupinu je třeba chápat jako reziduální – obsahuje projekty natolik odlišné od všech ostatních, že je nebylo možné zahrnout do žádné z výše uvedených skupin. Z analýzy struktury tohoto clusteru je navíc patrná značná heterogenita, která specifický charakter těchto projektů jen potvrzuje.

Obr. 1. – dendrogram clusterové analýzy

trh práce). Takto ambiciózní cíl žadatelů vychází z hluboké znalosti daného prostředí a schopnosti využít disponibilní sociální kapitál ve prospěch projektu.

Nižší pravděpodobnost mimořádně pozitivního hodnocení je viditelná u projektů v první skupině, která sdružuje projekty zaměřené na posilování zaměstnatelnosti (typicky rekvalifikace), tedy na projekty soustředěné na dosažení výstupů (tj. zejména proškolení definovaného počtu osob). Odlišný charakter cíle těchto projektů dává totiž ztlačenější prostor k dosažení excelence.

Nejnižší pravděpodobnost vynikajícího hodnocení je patrná u projektů ve třetí skupině, v níž jsou soustředěny projekty „méně zkušených“ žadatelů a projekty budované de facto nově od základu (viz především firemní školky). Přestože je u těchto projektů možné očekávat mimořádně pozitivní výsledky v dlouhodobějším časovém horizontu, díky jejich častokrát složitému a komplikovanému zahájení, dosáhlo mimořádně pozitivního hodnocení jen šest projektů z deseti.

Závěrem lze zobecnit, že důležitým faktorem pro odhad budoucí úspěšnosti jednotlivých projektů je jednak povaha stanovených indikátorů (výstupové × výsledkové) a předchozí působení žadatele v dané oblasti.

EQ 2.2 JAK HODNOTÍTE MÍRU IMPLICITNÍ/EXPLICITNÍ (NE)PŘÍTOMNOSTI A FUNKČNOSTI PROJEKTOVÉ TEORIE ZMĚNY JEDNOTLIVĚ U KAŽDÉHO Z PROJEKTŮ? KTERÉ KONKRÉTNÍ OBLASTI, PRVKY A KAUZÁLNÍ VAZBY TEORIE ZMĚNY POVAŽUJETE ZA NEJVÍCE PROBLEMATICKÉ NEBO NAOPAK NEJVÍCE FUNKČNÍ A) JEDNOTLIVĚ U KAŽDÉHO Z PROJEKTŮ B) SOUHRNNĚ VE VŠECH HODNOCENÝCH PROJEKTECH A SKUPINÁCH TEMATICKY BLÍZKÝCH PROJEKTŮ?

Ohled v úvodu řešení této evaluační otázky je třeba upozornit, že žadatelé a realizátoři projektů s explicitní teorií změny nepracují, respektive nebyla explicitní teorie změny zaznamenána u žádného z hodnocených projektů, na které byly zpracovány případové studie.

Řízené rozhovory s realizátory projektů však ukázaly, že s určitým stupněm teorie změny žadatelé implicitně pracují. Ne vždy je však kauzální vazba silně podložena. Mezi nejčastější slabé články v implicitní teorii změny patří zejména zhodnocení potřebnosti projektu a následného zájmu cílové skupiny a dále pak udržitelnost výsledků projektu. Samotná realizační část projektu, tj. volba vstupů, aktivit a výstupů byla ve většině případových studií nastavena správně.

Účinnost expertně vytipovaných faktorů a jejich vliv na to, zda byl projekt úspěšný nebo výrazně úspěšný byla posuzována prostřednictvím fsQCA analýzy.

QCA analýza

Hlavním smyslem bylo hodnocení vlivu jednotlivých faktorů, které mají vliv na celkovou úspěšnost projektů. Byla sledována přítomnost a kvalita jednotlivých prvků teorie změny a kauzální vazby. Jejich vliv na dosažený výsledek projektu byl posouzen prostřednictvím fsQCA

analýzy. Prostřednictvím této metody bylo hodnoceno, které prvky teorie změny (jejich přítomnost a kvalita) jsou klíčové pro úspěch projektu a dosažení cílů.

Sběr dat

Pro řešení tohoto úkolu využil projektový tým následující zdroje dat:

- Kvalitativní informace z řízených rozhovorů, které byly následně operacionalizovány a kalibrovány do fuzzy setu;
- data z monitorovacího systému;

Identifikace vhodných proměnných a jejich kvantifikace

V rámci tohoto úkolu bylo přistoupeno k následujícímu postupu:

- Na příkladu všech uskutečněných 30 řízených rozhovorů u vybraných projektů byly identifikovány a diskutovány možné prvky (faktory) významné pro úspěšnost projektu.
- U každého faktoru byly stanoveny hodnoty pro operacionalizaci a kalibraci podmínky do fuzzy setu.
- Jednotliví evaluátoři následně měli za úkol u každého projektu vyhodnotit míru přítomnosti/nepřítomnosti sledovaného faktoru (na základě zpracované případové studie a provedeného řízeného rozhovoru).
- Pro samotné hodnocení byl využit program fsQCA ver. 2.5.

V úvodu hodnocení byla stanovena hypotéza, která předpokládá, že: Na to, zda je projekt pouze úspěšný nebo výrazně úspěšný má vliv znalost potřeb a předchozí práce s cílovou skupinou, správně zvolené aktivity a vstupy pro jejich realizaci, znalost poptávky po výsledcích projektu a zajištěná udržitelnost následných aktivit. Naopak méně významný vliv lze očekávat od toho, zda jsou stěžejní aktivity realizovány vlastními silami či dodavatelsky.

Hlavní závisle proměnnou byla celková úspěšnost projektu (expertně hodnoceno evaluátory, kteří zpracovávali případové studie). Jak již bylo uvedeno výše, úspěšnost rozlišovala dva stavy, a to „úspěšný projekt“ a „výrazně úspěšný projekt“. Dále bylo definováno několik faktorů a podmínek, které hrají důležitou roli pro úspěšnost projektu. Teoretická východiska se vážou na jednotlivé nezávisle proměnné. Ty představuje:

- A. Předchozí práce s CS
- B. Znalost potřeb CS
- C. Správně nastavené aktivity
- D. Správně zvolené vstupy
- E. Realizace vlastními silami

- F. Znalost poptávky po výstupech
- G. Zajištěná udržitelnost

Operacionalizace proměnných

Jednotlivé proměnné byly operacionalizovány a převedeny na pětistupňovou škálu 0 – 0,25 – 0,5 – 0,75 – 1.

Předchozí práce s cílovou skupinou

Tato proměnná vyjadřuje, do jaké míry pracoval realizátor projektu s cílovou skupinou již dříve. Předpoklad byl stanoven tak, že projekt je tím úspěšnější, čím intenzivnější byla spolupráce s cílovou skupinou v minulosti. 0 znamenalo, že se jedná o první zkušenost s cílovou skupinou, 1 potom dlouhodobou intenzivní spoluprací.

Znalost potřeb cílové skupiny

Tato proměnná vyjadřuje, do jaké míry provedl realizátor zjišťování potřeb cílové skupiny bez ohledu na to, jak dlouho s ní pracoval. 0 znamenalo, že realizátor vycházel spíše z domněnek, 1 potom komplexní a hloubkovou analýzu potřeb CS.

Správně nastavené aktivity

Tato proměnná vyjadřuje hodnocení toho, jak silná byla příčinná vazba mezi realizovanými aktivitami a očekávaným cílem projektu. 0 znamenalo, že aktivity neměly žádnou přímou logickou vazbu na očekávaný výsledek, 1 potom přesně a správně zaměřené aktivity.

Správně zvolené vstupy

V této proměnné se odráželo, jak byly nastaveny jednotlivé vstupy pro realizaci projektu. 0 znamenalo, že vstupy byly nastaveny nedostatečně (např. podhodnocený rozpočet nebo špatná volba expertů), 1 potom exaktně a kvalitativně i kvantitativně správně nastavené vstupy.

Realizace vlastními silami

Tato proměnná vyjadřuje, jaká část aktivit projektu byla realizována žadatelem / partnerem a jaká část dodavatelsky třetí stranou. 0 znamenalo, že prakticky celý projekt byl věcně realizován dodavatelsky, 1 potom téměř stoprocentní realizaci tzv. in-house.

Znalost poptávky po výstupech

Tato proměnná vyjadřuje, jak měl realizátor předem zjištěnou poptávku po výsledcích projektu. 0 znamenalo, že se zjišťováním zájmu cílové skupiny (potenciálních uživatelů) prakticky nezabýval, 1 potom stav, kdy měl předem přesně zjištěn zájem o využití výstupů projektu.

Zajištěná udržitelnost

Tato proměnná hodnotila, do jaké míry již při přípravě a následně při realizaci projektu realizátor řešil způsob udržitelnosti aktivit po ukončení projektu. 0 znamenalo, že udržitelnost vůbec neplánoval, případně ji řešil velmi obecně, 1 potom stav, kdy aktivity projektu směřovaly ke konkrétním předem promyšleným opatřením k zajištění udržitelnosti.

Výsledky fsQCA analýzy

V následující části jsou uvedeny hlavní výsledky fsQCA analýzy. Prvotní pohled na pravdivostní tabulku i na výsledky subset/superset analýzy ukazují kombinace okolností, které mají relativně vysokou konzistenci pro přítomnost výsledku. Jak již bylo uvedeno u QCA analýzy v rámci úkolu 1, tak pro samotné hodnocení záleží vždy na řešiteli, jak vysoký práh konzistence požaduje pro stanovení postačujících kombinací podmínek. Obecně platí, že čím vyšší je míra konzistence, tím vyšší je míra vysvětlení podmínek či jejich kombinace při hodnocení sledovaného jevu.

V případě této fsQCA analýzy je zjevné, že celková konzistence je dosažena na úrovni cca 75,86 %. Oprávněně lze tedy tvrdit, že na sledovaný ukazatel působí ještě další podmínky a faktory. Je velmi pravděpodobné, že se může jednat o některé ukazatele o samotných příjemcích (právní forma, velikost aj.) Nicméně pro účely této fsQCA lze považovat vypovídací schopnost za dostatečnou a nedošlo tedy k přidání dalších podmínek. Samotné výsledky QCA analýzy ukazují, že kombinace proměnné „realizace vlastními silami“, „znalost poptávky po výstupech“ a „zajištěná udržitelnost“ jsou klíčové podmínky pro celkovou úspěšnost projektu. Jednoznačně se tedy ukazuje, že pro úspěch projektu je důležité, aby byl projekt z větší části realizován vlastními silami (na rozdíl od projektů, jejichž podstatná část je realizována externím dodavatelem). Dále se jeví jako podstatný faktor reálný zájem o výstupy projektu ze strany cílové skupiny a také to, zda měl žadatel zajištěnou reálnou (ne jen deklarovanou) udržitelnost projektu. Právě kombinace těchto tří podmínek vychází jako významná pro celkovou úspěšnost.

EQ 2.3 JAKÉ PŘÍPADNĚ NAVRHUJETE ÚPRAVY METODOLOGIE PRO EVALUACI VĚCNÝCH VÝSLEDKŮ VYBRANÝCH PROJEKTŮ, KTERÁ BYLA ZPRACOVÁNA V RÁMCI ROV 2011?

V první fázi řešení evaluačního úkolu 2 byla v souladu se zadávací dokumentací použita metodika vytvořená v rámci řešení ROV 2011. Již v prvním kole zpracování případových studií, které zahrnovalo zpracování 9 případových studií pro Výroční zprávu OP LZZ, byla po dohodě se zadavatelem metodika upravena, a to tak, že oproti metodice ROV 2011 se metodika použitá v ROV 2012 více soustřeďuje na hodnocení výsledků, než na popis průběhu realizace projektů. Dále je větší důraz kladen na hodnocení ze strany cílových skupin prostřednictvím dotazníkových šetření.

Byla změněna i struktura případových studií, která je následující:

- Identifikační údaje o projektu – ve formě přehledné tabulky (stejně jako v ROV 2011)
- Úvod – stručné údaje o zpracování PS
- Výsledky zhodnocení projektu - celkové zhodnocení, shrnutí hlavních přínosů a případných nedostatků
- Výchozí situace a cíl projektu - podmínky a příčiny přípravy a realizace projektu
- Klíčové aktivity pro dosažení výsledku - deskriptivní část (stejně jako v ROV 2011)
- Poučení z realizace – silná a slabá místa projektu (následně ve druhé vlně převedeno do přehlednější tabulkové formy)
- Závěr – shrnutí hlavních přínosů převážně z pohledu evaluátora
- Vizualizace teorie změny (stejně jako v ROV 2011)

V druhé vlně byla evaluátorem využívána u hodnocení některých projektů spolupráce s Českou správou sociálního zabezpečení, která ověřovala stav cílových skupin k určitému datu. Zjednodušeně lze říci, že bylo tímto způsobem zjišťováno, jaká část cílových skupin je k danému datu zaměstnána a jaká část ne. Na základě provedené evaluace a zpracovaných případových studií je evaluátor přesvědčen, že se jedná o nejúčinnější a nejpresnější způsob posouzení účinnosti podpory. Doporučujeme proto v případě zpracování dalších případových studií, u kterých je hlavním cílem umístění osob na trh práce (zejména oblast podpory 2.1), požadovat provedení tohoto ověření. Tento požadavek předpokládá předchozí dohodu a stanovení podmínek spolupráce a komunikace s ČSSZ a dále zajištění seznamu účastníků, kteří projektem prošli. Při ROV 2012 evaluátor v několika případech narazil na neochotu či neschopnost realizátorů tento seznam poskytnout. Většinou se jednalo o strach z porušení některých zákonů. Blíže viz problémové oblasti v Příloze č. 3.

EQ 2.4 JAK HODNOTÍTE VÝSLEDKY APLIKACE METODOLOGIE UPRAVENÉ NA ZÁKLADĚ VÝSTUPŮ Z ŘEŠENÍ EQ 2.2 VE SROVNÁNÍ S PŮVODNÍ METODOLOGIÍ ZPRACOVANOU V ROV 2011?

Úprava metodologie se projevila celkem ve dvou oblastech – věcné a formální.

Věcný přínos spatřujeme primárně ve výše doporučené aplikaci ověření účinnosti podpory prostřednictvím databáze ČSSZ. Lze tak pracovat nikoli jen se vzorkem, který naráží na problémy výběru vzorku, řešení non response bias, či nízkou návratnost odpovědí v případě dotazníkového šetření.

Dalším věcným přínosem je exaktní zjištění a uvedení silných a slabých stránek hodnoceného projektu, které mohou sloužit jako poučení z realizace.

Formální přínos spočívá v přehlednější a praktičtější struktuře zpracování případových studií, kdy část „Výsledky zhodnocení projektu“ je koncipována jako manažerské shrnutí celé studie a lze ji tak i bez výraznějších úprav použít.

Formální přínos spatřujeme i v přehledném tabulkovém výčtu silných, případně slabých stránek projektu, který čtenáři srozumitelně a jasně komunikuje, v čem byly základní příčiny úspěchu či neúspěch realizace projektu.

EQ 2.5 U KTERÝCH Z HODNOCENÝCH PROJEKTŮ JE PŘÍPADNĚ VHODNÉ PROVÉST DOŠETŘENÍ JEJICH VÝSLEDKŮ V DALŠÍ EVALUACI?

Evaluátor doporučuje zvážit provedení došetření / druhého snímku u těchto projektů:

CZ.1.04/2.1.01/44.00040 Krok k zaměstnání, realizátor Síť mateřských center

S ohledem na relativně úzké zaměření rekvalifikací (Pečovatel o děti) a počet rekvalifikovaných osob (237) by bylo zajímavé posoudit, jak se s odstupem času daří této cílové skupině uplatnit v této profesi, případně na trhu práce obecně.

CZ.1.04/3.1.02/43.00071 Dobrý job, realizátor Krok, o.s.

Projekt byl výjimečný svojí komplexní a intenzivní prací s klienty a využitím v OP LZZ nepříliš tradičních metod práce s klienty. Byl by zajímavé zjistit, zda tento způsob práce přináší dlouhodobé úspěch v práci s rizikovou skupinou abstijnujících závislých.

CZ.1.04/2.1.01/63.00014 Vzdělávání a aktivní podpora uchazečů a zájemců o zaměstnání v oblasti farmaceutického průmyslu a zdravotnictví, realizátor Androsa s.r.o.

Projekt se zaměřoval na motivovanou cílovou skupinu absolventů škol, ale měl slabší stránku v tom, že se nezaměřoval na praxi, ale čistě na vzdělávání této cílové skupiny. Bylo by

zajímavé ověřit, jaké jsou výsledky v delším období a také zda jsou cílové skupiny zaměstnány v oboru.

CZ.1.04/3.2.01/19.00121 Terénní sociální práce v sociálně vyloučené romské lokalitě v Orlové - Porubě, realizátor Město Orlová

Projekt se vyznačoval vysokou mírou potřeby a zacílením na konkrétní cílovou skupinu. Ověření dlouhodobé úspěšnosti by mohlo být opravdovým příkladem dobré praxe.

4.3 Vyhodnocení úkolu 3: Vyhodnoťte výstupy a výsledky projektů v rámci prioritní osy 5, včetně zhodnocení vlivu implementace principů inovativnosti a partnerství na tyto výstupy a výsledky.

Smyslem evaluačního úkolu 3 bylo provést vyhodnocení výstupů a výsledků projektů v rámci prioritní osy 5, včetně zhodnocení vlivu implementace principů inovativnosti a partnerství na tyto výstupy a výsledky. Součástí tohoto evaluačního úkolu bylo také vyhodnocení možnosti využití konkrétních vytvořených výstupů/produktů/inovací, zejména jejich možného uplatnění v rámci mainstreamových (neinovativních) projektů ESF 2014+. V rámci provedených šetření a analýz byl specifický důraz kladen zejména na identifikaci zajímavých projektů s potenciálem na další šíření nebo dopracování výstupů, které by využily dodatečného financování ještě v současném programovém období, příp. další rozpracování v příštím programovém období 2014 - 2020.

EQ 3.1: JAK HODNOTÍTE DOSAŽENÉ VÝSTUPY A VÝSLEDKY PROJEKTŮ OSY 5 A ZEJMÉNA MÍRU PŘÍNOSU VYTVOŘENÝCH/DO ČR ADAPTOVANÝCH/OTESTOVANÝCH/ZAVEDENÝCH INOVACÍ?

Hlavní metodické souvislosti a postup evaluace

Evaluační otázka 3.1 metodicky vycházela z nastavených postupů hodnocení dle zakázky *Evaluace naplňování principu inovativnosti v OP LZZ*, tj. metodiky hodnocení míry inovativnosti. Tato metodika však nebyla zcela vhodná konkrétně pro specifický charakter projektů mezinárodní spolupráce OPLZZ, a tudíž byla provedena její revize. K projektům PO5² byl následně proveden hloubkový desk research dle MONIT7+, příp. také dle výstupů prezentovaných na webových stránkách projektů, a každému z projektů byly přiřazeny hodnoty charakteristik. Dle revidované metodiky hodnocení míry inovativnosti byly projekty PO5 hodnoceny ve 12ti charakteristikách: Cílenost, Komplexnost, Novost, Zlepšení, Proces, Zapojení CS, Partnerství, Praxe, Šíření, Udržitelnost, Inicie, Evaluace. Specificky byl kladen důraz zejména na aspekty „šíření, udržitelnost a iniciace“, pro které bylo rovněž provedeno i dotazníkové šetření. Je však nutné upozornit, že hodnocení v databázi (excel) sice pokrývá všechny projekty PO5, nicméně dle stanovené metodiky se jednalo o hodnocení „od stolu“ a má tudíž jen indikativní charakter. Z tohoto důvodu byly dílčí závěry z evaluačního úkolu 3.1 ověřovány v dalších evaluačních otázkách formou triangulace metod hodnocení (např. spolupráce s ČSSZ, dotazníkové šetření, mikrostudie, expertní rozhovory).

Zjištění a závěry

² Projekty PO5 ve stavu realizované (stav P45), ukončené (stav P5), financování projektu ukončeno (P6), výdaje projektu certifikovány (P7) a projekt finálně uzavřen (P8).

V tabulce níže je uveden souhrn hodnocení projektů PO5 formou průměru bodového hodnocení ve sledovaných charakteristikách.

Tabulka: Průměrné bodové hodnocení v jednotlivých kritériích dle klastrů cílových skupin

Klaster cílové skupiny	Cílenost	Novost a zlepšení	Zapojení OS	Různorodost a partnerství	Praxe a šíření	Formy šíření	Upscaling a udržitelnost	Iniciace	Evaluace	Celkový průměr	Počet projektu
Sociální podnikání	0,60	1,00	0,40	0,80	0,80	0,70	2,30	1,30	0,40	8,30	10
Etnické menšiny/Romové/Sociálně vyloučené lokality	1,30	1,00	0,70	0,60	0,60	0,30	1,60	1,10	0,70	7,90	10
Osoby s mentálním postižením/duševním onemocněním	1,36	1,07	0,71	0,29	0,57	0,36	1,36	1,00	0,71	7,43	14
50+	1,24	0,58	0,58	0,68	0,37	0,21	1,84	0,89	0,58	6,97	19
Osoby závislé na návykových látkách/hazardu	1,13	0,75	0,75	1,00	0,25	0,00	2,75	0,25	0,00	6,88	4
Náhradní rodinná péče/Pěstouni/Adopce	1,25	0,50	0,33	0,17	0,67	0,17	1,83	1,00	0,67	6,58	6
Sladění rodinného a pracovního života/Ženy na trhu práce	1,21	0,64	0,48	0,76	0,45	0,39	1,18	0,88	0,58	6,58	33
Osoby se zdravotním postižením/Dlouhodobá péče	1,09	0,59	0,59	0,69	0,62	0,38	1,45	0,59	0,48	6,47	29
Rozvoj soukromého podnikání u znevýhodněných osob	0,75	0,50	0,40	0,33	0,50	0,17	2,33	0,67	0,67	6,25	6
Uchazeči o zaměstnání/Dlouhodobě nezaměstnaní/Abso	1,00	0,50	0,35	1,08	0,46	0,27	1,50	0,65	0,42	6,23	26
Venkov (vzdělávání, vstup na trh práce, podnikání atd.)	0,57	0,71	0,57	0,14	0,57	0,43	1,57	0,86	0,71	6,14	7
Posilování kapacit samosprávných celků	0,79	0,14	0,57	0,86	0,29	0,43	1,57	0,71	0,57	5,93	7
Mladí lidé s nízkým vzděláním/bez vzdělání	1,25	0,75	1,00	0,00	0,50	0,25	0,75	0,75	0,25	5,50	4
Posilování kapacit NNO	1,15	0,50	0,30	0,30	0,30	0,30	1,30	0,80	0,40	5,35	10
Imigranti a azylanti	1,09	0,45	0,45	0,45	0,27	0,27	1,55	0,36	0,18	5,09	11
Úřady práce/Koncepce zaměstnanosti/Inovace/Metodik	0,64	0,45	0,00	0,55	0,36	0,09	1,09	0,82	0,55	4,55	11
Místní partnerství	0,61	0,33	0,11	1,00	0,11	0,11	1,33	0,89	0,00	4,50	9
Oběti domácího násilí/Krizové životní situace (Výkon tre	0,82	0,29	0,07	0,29	0,36	0,21	1,21	0,57	0,43	4,25	14

Legenda:

klastry s nejvyšším bodovým hodnocením

klastry s nejnižším bodovým hodnocením

Pozn.: Bodově hodnocené charakteristiky jsou na škále 0 - 2, charakteristika upscaling a udržitelnost je na škále 0 - 4

Zdroj: IREAS

Ze sledovaných **klastrů projektů** dle cílových skupin **dosáhly celkově nejlepšího výsledku** projekty zaměřené na:

- **sociální podnikání** - tyto projekty dosáhly mimořádně vysokého hodnocení v charakteristikách novosti a zlepšení, praxe a šíření, formy šíření, upscaling a udržitelnost a iniciace dalšího rozvoje zaváděné inovace. Slabého výsledku dosáhl tento klaster projektů v případě hodnocení v pojetí cílenosti realizovaných projektů, resp. nebyla u těchto projektů zcela jasně popsána v projektové žádosti argumentace stávajícího nedostatečného řešení, a rovněž byl i slabý popis potenciálního přínosu navrhované inovace pro cílovou skupinu;
- **etnické menšiny/Romové/Sociálně vyloučené lokality** - tyto projekty jsou v pořadí hodnocení druhé nejlepší a mimořádně vysokého hodnocení dosáhly z hlediska cílenosti pojetí projektu, novosti a zlepšení, možnostech iniciace dalšího šíření inovace. Relativně vysokého hodnocení dosáhly rovněž i v charakteristice „evaluace“, tj. tyto projekty poskytují vhodnými způsoby zpětnou vazbu a hodnocení dosažených výsledků a výstupů;
- **osoby s mentálním postižením/duševním onemocněním** - tyto projekty jsou v celkovém hodnocení třetí nejlepší a dosáhly nadprůměrného hodnocení zejména v cílenosti pojetí projektů a rovněž i novosti a zlepšení řešeného problému.

Naopak s **nejnižším bodovým hodnocením** byly klastry projektů zaměřené na:

- **místní partnerství** – tyto projekty dosáhly velmi dobrého výsledku hodnocení v charakteristice různorodosti a partnerství, neboť zahrnují ve většině případů široké spektrum různých partnerů. Naopak velmi slabého hodnocení dosáhly v případě pojetí cílenosti projektů, novosti a zlepšení, zapojení cílových skupin, praxe a šíření a formy jejich evaluace (zpětného hodnocení);
- **oběti domácího násilí / krizové životní situace** - tyto projekty dosáhly v hodnocení pouze průměrných a podprůměrných hodnot. Zcela minimální přínos těchto projektů lze identifikovat v případě jejich novosti a zlepšení a zapojení zástupců cílových skupin, kterých se výstupy projektů dotýkají jen nepřímo a spíše v omezeném rozsahu;
- **úřady práce / koncepce zaměstnanosti** - tyto projekty dosáhly velmi slabého hodnocení z hlediska jejich cílenosti, zapojení zástupců cílových skupin a zcela omezeně pak koncipování forem šíření.

V Ročním operačním vyhodnocení OPLZZ 2010 bylo z hlediska mainstreamingu výsledků doporučeno 10 potenciálně vhodných projektů. V této evaluaci bylo provedeno ověření tohoto doporučení dle bodového hodnocení jednotlivých projektů. Doporučení z ROV 2010 zůstává platné pro 8 identifikovaných projektů, 2 následující projekty však dosáhly velmi nízkého výsledku bodového hodnocení, a tudíž toto doporučení není pro ně aktuální:

- CZ.1.04/5.1.01/12.00125 – Obec Bory – projekt samotný nepřináší žádné zásadní zlepšení v oblasti nových nástrojů podporujících místní partnerství. I po skončení realizace projektu není jasné (dle závěrečné monitorovací zprávy ani webových stránek obce Bory), jaké konkrétní formy a výsledky byly vlastně projektem dosaženy;
- CZ.1.04/5.1.01/51.00047 - Česká unie pro podporované zaměstnávání, o.s. – hlavním cílem projektu bylo sdílet zkušenosti, příklady dobré praxe a osvědčené postupy PZ v ČR formou ustavení tematické sítě. Zpětně není jasné, jakého výsledku bylo projektem reálně dosaženo, neexistuje žádné zpětné vyhodnocení a ani možnost vyhodnocení dopadu takového projektu na trh práce u vymezené cílové skupiny.

EQ 3.3: JAKÝ JE VLIV IMPLEMENTACE PRINCIPŮ INOVATIVNOSTI A PARTNERSTVÍ NA DOSAŽENÉ VÝSTUPY A VÝSLEDKY PROJEKTŮ V OSE 5

Hlavní metodické souvislosti a postup evaluace

Řešení evaluační otázky 3.3 bylo evaluátorem metodicky rozděleno na 2 dílčí podotázky, protože souběžné hodnocení vlivu inovativnosti a partnerství lze jen těžko provést. Proto byly stanoveny 2 podotázky, které byly hodnoceny u již ukončených projektů (stav P5):

- **EQ 3.3 a) Vliv implementace principu inovativnosti na dosažené výstupy a výsledky**

Vliv implementace principu inovativnosti na dosažené výstupy a výsledky v projektech PO5 se sleduje v této evaluační podotázce ve dvou skupinách, tj. (1) **Inovativní projekty**, ve kterých se testují vytvořené inovace prostřednictvím různých **pilotních školení** vybraných cílových skupin a ověření vlivu inovativnosti na výstupy a výsledky proběhlo formou určením stavu podpořených osob na trhu práce ve spolupráci s ČSSZ; (2) **Procesně-inovativní projekty** zaměřené na spolupráci NNO či transfer specifických zkušeností bez přímého vlivu na některé z cílových skupin. U této skupiny projektů bylo provedeno hodnocení jednotlivých projektů dle MONIT7+.

- **EQ 3.3 b) Vliv implementace principu partnerství na dosažené výstupy a výsledky**

V této dílčí části evaluační otázky bylo provedeno hodnocení vlivu partnerství z hledisek fází projektu tj. role partnerství v období (A) přípravy návrhu projektu, (B) realizace projektu, (C) po skončení projektu. Hodnocení proběhlo dle výsledku **řešení evaluační otázky č. 3.1** (dílčí specifika charakteristiky partnerství). **Role partnerství v období přípravy návrhu projektu bylo rovněž ověřeno dotazníkovým šetřením u KP.**

Zjištění a závěry EQ 3.3 a)

V případě **inovativních projektů** byla ověřována u externího administrátora dostupnost prezenčních listin u 10 identifikovaných projektů, které byly zaměřeny alespoň částečně na trh práce a pilotní školení. Podle zjištění však pouze jediný projekt uváděl v prezenčních listinách kromě jména a příjmení účastníka kurzu, také datum narození. Jednalo se o projekt CZ.1.04/5.1.01/51.00037 zaměřený na sociální podnikání. Ostatní projekty neměly evidenci zástupců cílových skupin (podpořených osob) v takové podobě, aby je bylo možné zpětně identifikovat a následně analyzovat. Ověření stavu podpořených osob na trhu práce bylo provedeno přes spolupráci s centrálou ČSSZ a to k datu 31. 12. 2012. Úspěšnost podpořených osob v realizovaném inovativním projektu PO5 byla mimořádně vysoká a dosáhla po 7 měsících po skončení realizace projektu výše 62,79 %. Přitom obdobný projekt, který byl testován v rámci oblasti podpory 3.3³ v roce 2012 dosáhl pouze úrovně 27,27 %. Lze tudíž konstatovat, že **vliv implementace principu inovativnosti** na dosažené výstupy a výsledky projektů **v případě oblasti sociálního podnikání je výrazně vyšší než u obdobných mainstreamových projektů** v porovnatelných oblastech podpory OPLZZ. V ostatních 9 projektech zaměřených na testování vytvořené inovace prostřednictvím různých pilotních školení bylo provedeno prostudování zaměření jednotlivých projektů v MONIT7+.

³ Cílovou skupinou *oblasti podpory 3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce* jsou osoby dlouhodobě vyloučené z trhu práce. Zejména osoby do 25 let věku bez kvalifikace nebo s nízkou úrovní kvalifikace, osoby věkově starší (nad 50 let), příslušníky menšin, osoby se zdravotním postižením, migranty a azylanty. Mezi cílové skupiny osob „po sociální integraci“ jsou zařazeny zejména osoby pečující o závislé osoby, osoby po ukončení výkonu trestu odnětí svobody, osoby do 26 let věku vyrůstající bez rodin a osoby závislé na návykových látkách.

Z hodnocených 9 ukončených projektů byly pouze dva, které dosáhly nízké úrovně vlivu inovativnosti na dosažené výsledky. Důvody pro nízký vliv inovativnosti na dosažené výsledky vyplynulo ze zaměření daných projektů, tj. vytvoření metodiky, příručky a webových stránek nebo ad-hoc jednorázových aktivit bez širší uplatnitelnosti výstupů projektu.

V případě **procesních inovací projektů PO5** bylo možné identifikovat nejvyšší míru vlivu inovace/inovativnosti u projektů zaměřených na sociální podnikání, osoby s mentálním postižením a etnické menšiny. U projektů zaměřených na procesní inovace bude nezbytné, aby žadatel předložil systém hodnocení aktivit ze strany podpořených osob aplikujících nové procesy (např. pracovníků úřadů práce). Žadatel by se rovněž měl zavázat k provedení zpětného vyhodnocení po 6 až 12 měsících po ukončení realizace projektu (otázky zaměřené na to, jak se poznatky ze školení či workshopů projeví v běžné pracovní agendě daného pracovníka). V současných projektech PO5 zaměřených na metodologické postupy či vytvoření systémově legislativních doporučení by mělo být možné poskytnout dotaci na konkrétní způsoby aplikace takových postupů v praxi.

Zjištění a závěry EQ 3.3 b)

Při hodnocení **role partnerství** (dle podkladů v MONIT7+ a příslušných webových stránek projektů) **v období přípravy návrhu projektu** vyplynulo, že koneční příjemci se zhruba ve 2/3 nijak nezmiňují ohledně vzniku partnerství. V dotazníkovém šetření⁴ uvedlo celkem 79 % respondentů, že s partnery již mají dlouhodobější zkušenosti. Tento fakt představuje určité podpůrné zázemí pro další mainstreaming dosažených výstupů a výsledků. **Vliv role partnerství v období realizace projektu** byl odlišný v případě zahraničních partnerů, kteří se ve většině případů (cca 50 – 60 %) napříč jednotlivými klastry projektů zapojovali formou transferu inovace bez jakékoliv modifikace na podmínky ČR. Role českých partnerů tak byla omezena pouze na ověření možnosti aplikace v podmínkách ČR. Nutno dodat, že zhruba u 2/3 projektů PO5 nebyli domácí partneři vůbec zapojeni. **Role partnerství po skončení projektu** byla hodnocena nejen v projektových žádostech, ale také dle dostupných webových stránek ukončených projektů (stav P5, P6, P7). V celkových relacích bylo ex-post zapojení partnerů určitou formou popsáno přibližně ve 40 % všech projektů PO5. Zbýlých 60 % projektů nemělo pokračování partnerství po skončení projektu nijak specifikováno.

Vliv implementace principu partnerství na dosažené výstupy a výsledky projektů PO5 lze většinou lépe identifikovat v případech, **kdy projekty jsou zaměřeny na konkrétní formy inovace a jejich testování/ověření v praxi ČR na příslušných zástupcích cílových skupin.** Dle

⁴ Výsledky dotazníkového šetření mají jen orientační povahu, neboť se jej účastnilo celkem 19 respondentů z celkových 170 oslovených konečných příjemců, tj. zhruba 11 % míra návratnosti.

provedeného desk-research realizovaných projektů PO5 lze stanovit určitý axióm, tj. „konkrétní“ výsledek projektů mezinárodní spolupráce vytváří podmínky pro „konkrétní“ formy navazující spolupráce. V projektech mezinárodní spolupráce, kde jsou příslušné aktivity zaměřeny spíše obecně (např. semináře, workshopy, stáže, konference), tak koneční příjemci většinou inklinují k obecným a vágním formulacím ohledně dalších možností rozvoje spolupráce.

EQ 3.2: JAKÉ JSOU MOŽNOSTI VYUŽITÍ KONKRÉTNÍCH VÝSTUPŮ / PRODUKTŮ / INOVACÍ PROJEKTŮ OSY 5, ZEJMÉNA JEJICH MOŽNÉHO UPLATNĚNÍ V RÁMCI MAINSTREAMOVÝCH (NEINOVATIVNÍCH) PROJEKTŮ ESF 2014+

Hlavní metodické souvislosti a postup evaluace

Hlubší kvalitativní analýza byla provedena prostřednictvím případových mikrostudií. Evaluátor se zaměřil na projekty, které v evaluační otázce 3.1 dosáhly nejvyššího počtu bodů (tj. více než 12b) a zároveň byly identifikovány i v evaluační otázce 3.3 jako významné. Zjištěné poznatky z mikrostudií byly dle jednotlivých tematických oblastí (resp. zaměření typů inovace na typy cílových skupin) dále ověřeny v řízených rozhovorech s vybranými odborníky na jednotlivé typy oblastí. Naopak u projektů, které nebyly označeny jako „nejlepší“ (dle řešení otázek 3.1 a 3.2), byl sestaven přehled jejich hlavních výstupů/výsledků a stručné zdůvodnění toho, proč tyto projekty pro mainstreaming do 2014+ nejsou vhodné. Formou expertního posouzení byly zhodnoceny možnosti aplikace těchto výstupů v mainstreamových projektech ESF v příštím programovém období.

Zjištění a závěry

Pro řešení mikrostudií bylo vybráno 15 projektů, z nichž 4 byly doporučeny i ve zvláštní kategorii hodnocení inovativnosti a partnerství.

Tabulka: Seznam projektů s nejvyšším bodovým hodnocením vybraných pro mikrostudie

Č.	Registrační číslo	Konečný příjemce (klastř projektů)	Kapitola	Celkové hodnocení
1	CZ.1.04/5.1.01/77.00385	Centrum pro rozvoj péče o duševní zdraví (<i>osoby s mentálním postižením</i>)	7	14
2	CZ.1.04/5.1.01/77.00165	Educa International, o.p.s. (<i>uchazeči o zaměstnání</i>)	4	13,5
3	CZ.1.04/5.1.01/77.00091	Centrum pro rodinu a sociální péči (<i>50+</i>)	9	13,5
4	CZ.1.04/5.1.01/12.00096	IQ Roma servis, o.s. (<i>etnické menšiny</i>)	10	13
5	CZ.1.04/5.1.01/77.00006	Člověk v tísni, o.p.s. (<i>etnické menšiny</i>)	10	13
6	CZ.1.04/5.1.01/51.00037	Renarkon, o. p. s. (<i>sociální podnikání</i>)	3	12,5
7	CZ.1.04/5.1.01/12.00018	KAZUIST, spol. s r.o. (<i>osoby se zdravotním postižením</i>)	1	12
8	CZ.1.04/5.1.01/51.00067	MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA - LIBUŠ (<i>imigranti a</i>	8	12

		<i>azylanti)</i>		
9	CZ.1.04/5.1.01/77.00445	Evropský institut pro smír, mediaci a rozhodčí řízení, o.p.s. (ESI, o.p.s.) (<i>uchazeči o zaměstnání</i>)	4	11,5
10	CZ.1.04/5.1.01/77.00438	STATUTÁRNÍ MĚSTO DĚČÍN (<i>posilování kapacit samosprávných celků</i>)	12	11,5
11	CZ.1.04/5.1.01/77.00268	Nadační fond J&T (<i>náhradní rodinná péče</i>)	15	11,5
12	CZ.1.04/5.1.01/12.00069	Centrum vizualizace a interaktivity vzdělávání, s.r.o. (<i>osoby se zdravotním postižením</i>)	1	11
13	CZ.1.04/5.1.01/77.00382	Novohradská občanská společnost o.s. (<i>sociální podnikání</i>)	3	11
14	CZ.1.04/5.1.01/77.00464	Farní charita Starý Knín (<i>posilování kapacit NNO</i>)	6	11
15	CZ.1.04/5.1.01/77.00343	Liga otevřených mužů, o.s. (<i>sladění rodinného a pracovního života</i>)	14	11

Kompletní mikrostudie jsou uvedeny v příloze závěrečné zprávy, přičemž každá má přibližný rozsah 1 až 2 stránky, a obsahují detailnější kvalitativní zhodnocení vhodnosti mainstreamingu příslušných výstupů ve 2014+. Nejlepší projekty zařazené pro mikrostudie zahrnovaly:

- 1) 3 klastry projektů, které dosáhly nejlepšího hodnocení v evaluační otázce 3.1, tj. sociální podnikání, etnické menšiny/Romové/Sociálně vyloučené lokality, osoby s mentálním postižením/duševním onemocněním;
- 2) A dále dílčí výjimečné projekty s vysokým bodovým hodnocením v klastrech uchazeči o zaměstnání, 50+; posilování kapacit samosprávných celků, posilování kapacit NNO; sladění rodinného a pracovního života.

Pro předpokládanou úspěšnost výstupů a výsledků projektů mezinárodní spolupráce má velký význam zaměření a dosavadní zkušenosti konečného příjemce. Pokud se daný subjekt dlouhodobě zabývá ve svých aktivitách prací se zástupci cílové skupiny, tak potenciál pro vyšší uplatnitelnost a smysluplnost projektů mezinárodní spolupráce je výraznější.

Z tohoto důvodu mají identifikované „nejlepší“ projekty PO5 velký potenciál pro mainstreaming v příštím programovém období 2014 – 2020 a to zejména při prosazování a podpoře diseminace otestovaných inovací a nových procesů v ostatních částech ČR v územním smyslu (tj. ostatní kraje) a dále z hlediska uživatelů či institucionálních stakeholderů (např. rozšíření inovace i na ostatní cílové skupiny či subjekty s možnostmi ovlivnit trh práce – zaměstnavatelé, NNO, asociace).

Závěr mikrostudie č. 1: Zapojení peer konzultantů do péče o duševně nemocné - osoby s mentálním postižením

Cílem projektu je zapojení pracovníků s vlastní zkušeností s duševní poruchou – tzv. peer konzultantů (dále jen PK) - do systému péče o duševně nemocné, které povede k podpoře zaměstnávání duševně nemocných a zkvalitnění samotného systému péče. Zároveň projekt

poukáže na to, kdo jsou PK, a vzbudí zájem poskytovatelů péče o osoby s duševním onemocněním o zapojení PK do svých pracovních týmů.

Realizovaný projekt je velmi propracovaný a je velmi vhodný pro mainstreaming v ČR. Zejména se jedná o zahájení systematického vzdělávání a zaměstnávání duševně nemocných v rolích laických terapeutů, dále navázání v systematické práci se zaměstnavateli (včetně NNO) a budoucími spolupracovníky peer konzultantů (týmem).

Závěr mikrostudie č. 2: Škola druhé šance - uchazeči o zaměstnání

Cílem projektu je přenos zahraničních zkušeností v oblasti profesní přípravy mladých lidí, kteří nezískali potřebné odborné vzdělání ve škole po dokončení základního vzdělání a jejich uplatnění na trhu práce je z tohoto důvodu velmi obtížné.

V České republice neexistuje žádná instituce, která by se problematikou „škol druhé šance“ zabývala. Model používaný v zemích EU dosud nebyl v ČR zaveden. Pokud bude projekt úspěšný ve své realizaci v roce 2015, tak jeho výsledky budou vhodné pro mainstreaming v hlavních programech ESF a rozšíření této inovace i mimo území Středočeského kraje.

Závěr mikrostudie č. 3: Trojlístek - 50+

Tento projekt se zaměřuje na problém nedostatku míst v zařízeních předškolní péče, který řeší prostřednictvím pilotního odzkoušení služby zprostředkování kontaktu mezi rodinou s dětmi do 15ti let a náhradní babičkou. Klíčová je aplikace zkušeností ze zahraničí na české prostředí. Po úspěšné realizaci projektu a dosažení plánovaných výstupů a výsledků bude vhodné prosazovat jejich mainstreaming i v ostatních krajích ČR.

Závěr mikrostudie č. 4: Together and Across - etnické menšiny

Hlavní cílem projektu bylo posílit výměnu zkušeností a příkladů dobré praxe mezi státy EU v práci se sociálně vyloučenými romskými komunitami. Mezinárodní partnerství projektu se zaměřilo na zprostředkování přísunu informací o evropských trendech sociálního začleňování vyloučených minorit, dále prověření vlastní zkušenosti zahraničním pohledem a inspirovat k alternativnímu přístupu ke zvyšování vzdělanosti a zaměstnanosti Romů, a rovněž na umožnění Romům jako osobám ohrožených sociálním vyloučením nový pohled na svou životní situaci a motivovat je k aktivitě prostřednictvím zahraniční zkušenosti.

Přístup konečného příjemce je možné využít pro mainstreaming na národní úrovni pro období 2014+. Zejména se pak jedná o podporu rozšířeného konceptu značky *Ethnic Friendly zaměstnavatel* prostřednictvím vyšší míry informovanosti zaměstnavatelů a asociací o uplatnitelnosti produktu.

Závěr mikrostudie č. 5: Inspiration: Sachsen - etnické menšiny

Cílem místních partnerství bude zajistit vytvoření účinného systému práce s dětmi, mládeží a mladými dospělými s ohledem na jejich začleňování na legální trh práce s využitím saských

zkušeností.

Projekt je mimořádný ve svém zaměření na řešení konkrétních lokálních potřeb a příslušných problémů. Jedná se zejména o práci s mládeží etnických menšin v Sasku a Ústeckém a Karlovarském kraji, pro kterou budou formulována řešení pro práci s CS ve specifickém prostředí české části Krušnohoří. Obdobná situace se vyskytuje i v ostatních částech ČR, tudíž předpokládané výstupy projektu budou uplatnitelné i v širším měřítku ostatních krajů.

Závěr mikrostudie č. 6: Sociální firma - využití švédského modelu v podmínkách Moravskoslezského kraje

Hlavním cílem projektu je podpořit zaměstnanost a zvýšit zaměstnatelnost osob znevýhodněných na trhu práce s využitím švédského konceptu sociální firmy se zvláštním důrazem na specifické cílové skupiny (CS) osob se zkušeností se závislostí na návykových látkách a osob po výkonu trestu odnětí svobody.

Projekt realizoval velmi dobře promyšlené aktivity, které reagovaly na potřebnost v praxi, zároveň absenci příslušných mechanismů v ČR pro řešení problémů příslušných zástupců cílových skupin. Výstupy projektu byly a jsou uplatňovány výhradně na území Moravskoslezského kraje, tudíž výsledky jsou vhodné pro mainstreamové aktivity ESF 2014+.

Závěr mikrostudie č. 7: ATHENA na cestách - osoby se zdravotním postižením

Cílem projektu bylo podporovat rozvoj lidských zdrojů v oblasti bezbariérového cestování, zejména rozvojem kapacit a informovanosti aktérů veřejného i soukromého sektoru na místní a regionální úrovni šířením mezinárodních zkušeností a dobrých praxí, a napomáhat zlepšování politik a strategií v dané oblasti na základě podnětů získaných v rámci mezinárodní spolupráce.

Vzhledem k tomu, že výsledky tohoto projektu byly diseminovány pouze ve 4 krajích ČR, lze považovat tento projekt za potenciální pro další kraje v ČR v období 2014+, a rovněž i pro rozšíření výstupů a využití i dalšími cílovými skupinami, tj. dopad na poskytovatele sociálních služeb, vzdělávací instituce, zaměstnavatelé, instituce služeb zaměstnanosti atd.

Závěr mikrostudie č. 8: Využití zkušeností zahraničních partnerů pro řešení problematiky začlenění cizinců městské části Praha - Libuš na trh práce - imigranti a azylové

Hlavní cíl je zaměřen na využití mezinárodní spolupráce pro řešení problematiky cizinců v městské části v oblasti pracovní integrace. Klíčová inovace spočívá ve vytvoření a zavedení zcela nového vzdělávacího programu pro cizince v městské části Hl. m. Prahy. S ohledem na metodologické souvislosti nutné pro vytvoření příslušných školení lze předpokládat, že je bude možné použít i pro jiné národnostní typy imigrantů, resp. i zcela jiných cílových skupin.

Závěr mikrostudie č. 9: Zákon o mediaci (Zák. č. 202/2012 Sb.) z hlediska trhu práce - nová šance - uchazeči o zaměstnání

Hlavním cílem projektu je zvýšit zaměstnatelnost osob cílových skupin, a to využitím možností, které otevírá nově přijatý Zákon o mediaci (Zák. č. 202/2012 Sb.); za účasti zahraničních partnerů vytvořit metodiku pro pracovníky obcí a napomoci implementovat do českého prostředí tento zákon. Touto implementací vyvstane potřeba nových, ve vztahu k již existujícím mediátorům, pomocných profesí, které budou tuto poptávku pro veřejnost zajišťovat.

Výstupy budou uplatnitelné v mainstreamových aktivitách ESF 2014+, zejména pak prostřednictvím osvěty o možnostech a výhodách mediace jako jednoho ze způsobů mimosoudního řešení sporů prostřednictvím územních samosprávných celků.

Závěr mikrostudie č. 10: Podporou trhu práce k vyšší atraktivitě regionu Děčína - posilování kapacit samosprávných celků

Hlavním cílem projektu je podpora zaměstnanosti na Děčínsku prostřednictvím vytvoření efektivní strategie podpory MSP. Specifickými cíli projektu jsou: přenos zkušeností a know-how ze zahraničí od partnerů projektu, založení fungujícího místního partnerství, založeného na efektivní komunikaci města se zaměstnavateli a dalšími aktéry trhu práce, vytvoření inovativního nástroje Řešme věci společně a podnikatelského inkubátoru.

Výstup tohoto projektu má velký potenciál pro další šíření v ČR pro řešení nezaměstnanosti na mikroregionální úrovni. Produktem projektu bude nástroj *Řešme věci společně*, který bude zaměřen na rozvoj místního partnerství prostřednictvím zlepšení komunikace města s MSP/zaměstnavateli. Výsledky projektu budou v praxi lehce ověřitelné ve formě vývoje celkové nezaměstnanosti v mikroregionu a situací v konkrétních zapojených podnicích.

Závěr mikrostudie č. 11: Jak aktivně nacházet náhradní rodiče - profesionalizace procesů při výběru adeptů na nový typ zaměstnání - náhradní rodinná péče

Hlavním cílem projektu je rozšířit znalosti klíčových aktérů na trhu práce o zahraniční praxi při výběru adeptů na nový typ pracovních míst profesionálních pěstounů.

Tento projekt je zaměřen na „inovaci procesu“ a to zejména na identifikaci způsobů efektivní organizace náborů profesionálních pěstounů. V ČR se jedná o zcela novou záležitost, tudíž jde o transfer relevantních zahraničních zkušeností, jejich ověření v podmínkách ČR. S ohledem na charakter plánovaného výstupu procesní novace lze předpokládat, že potenciál pro další mainstreaming této tematiky bude žádoucí i v širším měřítku sociální politiky ČR.

Závěr mikrostudie č. 12: Výměna zkušeností a přenos dobré praxe při řešení sociálního začleňování zdravotně postižených na trhu práce aneb Zvyšování zaměstnanosti osob se zdravotním postižením s využitím konceptu Diversity Management se zaměřením na aplikaci Diversity Score Cards

Cílem tohoto projektu je zavést koncept Diversity Management do praxe na českém trhu

práce. Finální cílovou skupinou projektu jsou OZP, protože aplikací principů Diversity Management dojde ke zlepšení jejich pozice na trhu práce.

Projekt má vysokou míru iniciace a možnosti dalšího šíření výstupů v ČR, a to zejména prostřednictvím zapojení širokého spektra sociálních partnerů (jejich organizace i zaměstnanci), zaměstnavatelů i vzdělávacích institucí. Jako adekvátní se rovněž jeví zapojení univerzitních studentů v manažerských a ekonomických oborech s ohledem na zajištění dlouhodobé udržitelnosti a postupné změny mentality běžného obyvatelstva.

Závěr mikrostudie č. 13: Rodina a zaměstnání - inovace pro venkov - sociální podnikání

Hlavním cílem projektu je využít zkušeností a metod zahraničního partnera v oblasti sociálního podnikání a jejich rozvinutí v území Sdružení Růže (MAS) a dále je šířit v rámci Jihočeského kraje i celé ČR.

Územní reflexe venkovských oblastí prostřednictvím sociálního podnikání představuje výrazný potenciál pro stabilizaci zaměstnanosti na venkově. Výsledky tohoto projektu bude s největší pravděpodobností možné využít pro mainstreaming v ostatních krajích ČR, resp. venkovských oblastí příslušných krajů (zejména pro zástupce krajů, MAS, mikroregionů).

Závěr mikrostudie č. 14: Vlastní pracovní osud ve vlastních rukách - posilování kapacit NNO

Projekt je zaměřen na 4 dílčí cíle, tj. (1) vznik, rozvoj a fungování tematické sítě (výměna zkušeností, společná formulace postojů, uvědomění si hodnoty vlastního díla, nalezení způsobů jeho „obranu“), (2) identifikace, analýza a hodnocení domácí i zahraniční dobré praxe; (3) vytvoření sborníku dobré praxe a doporučení pro změnu politik; (4) rozšíření výstupů mezi veřejnost a relevantní klíčové aktéry.

Projekt je specifický relativně úzkou cílovou skupinou (ženy na trhu práce), nicméně jeho výsledky by měly být dostatečně kvalitní a žádoucí zejména pak z hlediska jejich možného promítnutí do politik rozvoje lidských zdrojů v období 2014+.

Závěr mikrostudie č. 15: Tátové vítání - sladění rodinného a pracovního života

Smyslem projektu je posílit prestiž i kompetence mužů v roli primárních pečovatелů, jeho základním cílem pak zavedení značky "Tátové vítání" jako inovativního produktu. Tato značka se bude udělovat zaměstnavatelům a organizacím podporujícím ve svých personálních strategiích a politikách aktivní otcovství.

Výstupy projektu budou uplatnitelné pro tematiku sladění rodinného a pracovního života, zejména pak s možností jeho šíření na zaměstnavatele. Testované nástroje pro certifikaci a podporu organizací bude možné mainstreamovat v širším měřítku v ČR prostřednictvím zapojení širšího okruhu zaměstnavatelů a příp. asociací.

Ačkoliv bylo evaluátorem zařazeno do revize metodiky hodnocení inovativnosti bodové zvýhodnění pro projekty, které mají dopad ve více než 1 kraji v ČR, tak v konečném výsledku hodnocení mělo **7 projektů dopady své realizace pouze v jednom kraji**. Důvodem je snaha konečných příjemců zacílit ověření a testování konkrétních produktů ve svém regionu. Koneční příjemci s dlouhodobými zkušenostmi v určité oblasti a spolupráce se zástupci cílové skupiny mají většinou mikroregionální až regionální rozsah svých aktivit. Z mikrostudií rovněž vyplynulo, že pro předpokládanou úspěšnost výstupů a výsledků projektů mezinárodní spolupráce má **velký význam zaměření a dosavadní zkušenosti konečného příjemce**. Pokud se daný subjekt dlouhodobě zabývá ve svých aktivitách prací se zástupci cílové skupiny, tak projekt má větší potenciál pro uplatnitelnost výstupů v praxi.

Naopak **nejhoršího výsledku** dosáhly klastry projektů zaměřené na **místní partnerství, oběti domácího násilí / krizové životní situace a úřady práce / koncepce zaměstnanosti**. Tyto skupiny projektů dosáhly v hodnocení pouze průměrných a podprůměrných hodnot. Zcela minimální přínos těchto projektů lze identifikovat v případě jejich novosti a zlepšení a zapojení zástupců cílových skupin, kterých se výstupy projektů dotýkají jen nepřímo zprostředkovaně a spíše v omezeném rozsahu. Projekty zaměřené na úřady práce a příslušné koncepce dosáhly velmi slabého hodnocení z hlediska jejich zacílení, zapojení zástupců cílových skupin a zcela omezeně pak koncipování forem šíření.

Níže uvádíme přehled projektů, které dosáhly nejnižšího bodového hodnocení (dle řešení otázek 3.1 a 3.3), včetně uvedení jejich hlavních výstupů/výsledků a stručného zdůvodnění toho, proč tyto projekty pro mainstreaming do 2014+ nejsou vhodné.

Číslo projektu a organizace	Hodnocení	Hlavní výstupy a důvody nevhodnosti pro mainstreaming
CZ.1.04/5.1.01/77.00203 Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky (osoby se zdravotním postižením)	1	Výstupem projektu je analýza možností odstranění diskriminace OZP na trhu práce dle zkušeností ve Švédsku a dalších zemí EU. Ačkoliv je projekt potřebný, tak ve svém konceptu pojetí je velmi slabý z hlediska mezinárodní kooperace, a komplexnosti přístupu.
CZ.1.04/5.1.01/12.00115 Centrum pro rozvoj péče o duševní zdraví (posilování kapacit NNO)	1	Výstupem projektu byla realizace zahraničních stáží pro cca 40 odborníků, metodický manuál stáží a sborník obsahující přednášky o systémech péče v zahraničí i v ČR. Hlavní důvodem nevhodnosti výstupů pro mainstreaming je špatná cílenost, možnost využití a uplatnitelnost těchto výstupů v praxi sociální politiky ČR. Projekt neobsahuje ve svých aktivitách zpětnou reflexi a hodnocení efektivity či míry dopadu podpořených aktivit.
CZ.1.04/5.1.01/77.00336 Klub personalistů Moravskoslezského kraje, o. s. (imigranti a azylanti)	0,5	Výstupy projektu jsou/budou v podobě 5 denních školeních zaměřených na správné používání a využití příručky pro zaměstnavatele v rámci integrace cizinců na pracovní trh v ČR. V projektu není jasná inovace ze zahraničních zkušeností, není vhodně vysvětlena potřebnost identifikovaného produktu (školení) v praxi ČR, ačkoliv je obecně integrace cizinců na pracovní trh potřebná. Formy šíření a iniciace dalších aktivit jsou formulovány velmi obecně.

CZ.1.04/5.1.01/77.00315 DAMACO Group s.r.o. (sladění rodinného a pracovního života)	1	Výstupy projektu představují zejména sekundární analýza opatření a dalších možností zaměstnávání rodičů s dětmi v České republice, výsledky dotazníkového šetření o dosavadních možnostech a opatřeních podporujících zaměstnávání rodičů s dětmi, studie o možnostech podporující zaměstnávání rodičů s dětmi v České republice, pilotně ověřená metodika pro implementaci vytipovaných opatření a možností podpory zaměstnávání rodičů s dětmi, informační brožura, sborník z konference, E-learningový kurz s výstupy projektu. Z pojetí projektu není jasná přidaná hodnota a přesně vymezený inovativní produkt pro potřeby ČR, ale jen obecně vágní formulace převzaté téměř z programového dokumentu OPLZZ.
CZ.1.04/5.1.01/77.00402 In IUSTITIA, o.s. (oběti domácího násilí)	1	Projekt se ve svých výstupech zaměřuje na přenos znalostí a zkušeností ze zahraničí v oblasti přímé pomoci a prevence sexuálního násilí a to formou seznámení se s dobrou praxí v zahraničí a přenesením nově získaných poznatků do prostředí ČR. I tento projekt je potřebný v obecné rovině programové dokumentace, nicméně na úrovni projektu je nastaven velmi nejasně, není upřesněn hlavní cíl, návaznost na dosavadní zkušenosti apod.
CZ.1.04/5.1.01/77.00426 Centrum sociálních služeb Praha (oběti domácího násilí)	1	Projekt je zaměřen na důležitou oblast, tj. zkušenosti a znalosti týkajících se pomoci obětem domácího násilí. V projektu však nejsou přesně vymezeny konkrétní produkty či inovace, které by se měly přenášet do českého prostředí. Na druhou stranu je projekt zaměřen výrazně na mainstreamingové aktivity, ačkoliv vlastně není zřejmé, jaké konkrétní nástroje se budou řešit a příp. aplikovat v prostředí ČR. V projektu dojde do konce roku 2014 k uspořádání 4 zahraničních stáží, a mezinárodní konference, 4 workshopů a 4 odborných seminářů.
CZ.1.04/5.1.01/51.00105 Národní vzdělávací fond, o.p.s. (úřady práce, koncepce)	0,5	Projekt je zaměřen na výměnu zkušeností subjektů veřejných služeb zaměstnanosti v oblastech rozvoje a realizace politiky zaměstnanosti a činností jejich orgánů. Nejsou však vymezeny konkrétní zahraniční zkušenosti (dobrá či špatná praxe) ani adekvátní potřebnost pro podmínky ČR. V rámci projektu se uskutečnilo pět mezinárodních seminářů na stanovená témata, a rovněž byla vytvořena internetová platforma ProEmployment. Přínos klíčových výstupů projektů, tj. sborníky ze seminářů, konference, evaluační zpráva, webový portál (http://www.proemployment.eu/), bude v praxi spíše omezený. Projektu schází jasná cílenost a konkrétní aplikovatelnost v praxi a prostředí sociální politiky ČR.
CZ.1.04/5.1.01/77.00070 Národní vzdělávací fond, o.p.s. (úřady práce, koncepce)	0,5	Výstupem projektu je vytvoření národní tematické sítě a její napojení na síť mezinárodní výměna zkušeností z oblasti poskytování BDg ve službách zaměstnanosti, která bude promítnuta do inovace metod a postupů práce s klientem tak, aby bylo dosaženo úrovně srovnatelné s praxí zemí EU v souladu se záměry strategie Evropa 2020. Takto pojatý projekt by měl význam pro prostředí ČR za předpokladu širšího zapojení relevantních zástupců v ČR. V nastavení projektu není jasné, k jakým skutečným inovacím se směřuje, či je snaha je dosáhnout, a jakou formou budou aplikovány v praxi ČR.

5 DOPORUČENÍ

Důležitým výstupem evaluace jsou doporučení pro zlepšení fungování programu. V této kapitole jsou shrnuta nejvýznamnější doporučení, která realizační tým identifikoval.

5.1 Doporučení z vyplývající z provedených případových studií

Na základě hodnocení projektů a zpracování případových studií sestavil realizační tým následující doporučení, která pomohou zlepšit jednak realizaci projektů a účinnost podpory, případně monitoring a vyhodnocení přínosu jednotlivých projektů.

Doporučení 2.1 – Metodicky upřesnit způsoby hodnocení žádostí s cílem eliminovat nevhodně zaměřené aktivity.

K eliminaci případů realizace aktivit, které reálně nepovedou k dosažení cíle projektu ani naplnění potřeb cílové skupiny, by mělo primárně docházet v procesu hodnocení žádostí. Již v současné době je v pokynech pro žadatele uvedeno, jaké by měly být v popisu klíčových aktivit uvedeny informace. Ve skutečnosti je však kvalita i obsah informací uváděných žadateli velmi různá.

Doporučujeme proto zaměřit se na zejména na proces hodnocení žádostí, kde by tyto aktivity měly být identifikovány. Hodnotitelé by například měli přidělit plný počet bodů pouze v takovém případě, kdy v popisu klíčových aktivit bude jednoznačně a podloženě uvedeno:

- Na jakou potřebu cílové skupiny aktivita reaguje?
- Jak konkrétně tuto potřebu aktivita naplní (jaký bude přínos pro CS)?
- Jak realizace aktivity naplní cíl projektu?

Toto veřejné doporučení hodnotitelům, které by například bylo uvedeno i v jednotlivých výzvách, by mohlo přimět žadatele k zamyšlení se nad provázaností potřeb a navrhovaných aktivit. Tento „nepřímý“ způsob apelace jak na hodnotitele, tak na žadatele navrhuje z toho důvodu, že neshledáváme jako vhodné přímo tyto otázky začleňovat do formuláře projektové žádosti.

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy ve studii špatné praxe v rámci Přílohy 3 ZZ, str. 4.

Doporučení 2.2 – V případě vytváření produktu pro určitou cílovou skupinu / uživatele požadovat prokázání spolupráce s cílovou skupinou a jejich skutečný zájem o produkt.

V případě projektů, jejichž výsledkem je produkt, který by měli využívat jiní uživatelé, by již v rámci zjišťování potřebnosti bylo vhodné znát názor uživatelů. Nemělo by však jít o pouhé zjišťování mám zájem – nemám zájem, ale zjišťování skutečného zájmu o využití. Průzkum zájmu by měl v ideálním případě obsahovat například tyto informace získané od potenciálních uživatelů?

- K čemu budu produkt využívat?
- Jak by měl vypadat výstup produktu (např. jak by měla vypadat sestava modelu, abych ji mohl maximálně využít)?
- Jaké by měl mít systém / produkt funkcionality?
- Apod.

Takto provedená analýza zájmu, která bude založena na skutečné participaci konečných uživatelů (zákazníků) zvyšuje pravděpodobnost následného využití výstupu projektu. Doporučujeme zvážit jako přílohu projektových žádostí, jejichž výstupem bude produkt, jehož uživateli jsou třetí strany.

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy ve studii špatné praxe v rámci Přílohy 3 ZZ, str. 20.

Doporučení 2.3 – Realizace on-going evaluací a revize projektů zejména u větších individuálních projektů, pokud k tomu nastane důvod

Pokud se budou realizovat obdobné rozsáhlejší projekty, a přitom během jejich realizace dojde k významnějším změnám, které negativně ovlivní zdárný průběh projektu, mělo by se tak jako u programů, tak i projektů přistoupit k tzv. mid-term (resp. on-going) evaluaci. Smyslem by byla úprava cílů a příp. doby realizace tak, aby ve výsledku projekt dosáhl hlavního smyslu podpory ve veřejné správě. V krajním případě by mělo dojít ke zrušení realizace takového projektu v případě, kdy externí evaluátor by usoudil nevhodnost pokračování takového projektu.

Při přípravě budoucího systému hodnocení projektových žádostí klást větší důraz na analýzu rizik projektu.

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy ve studii špatné praxe v rámci Přílohy 3 ZZ, str. 14.

Doporučení 2.4 – Zahájit diskusi a upřesnit výklad veřejné podpory s cílem maximalizovat přínosy podpory.

K řešení této situace je možné na problém poukázat a zahájit odbornou diskusi, případně připravit právní rozbor společně s návrhem, jak situaci řešit. Dle informací MPSV by řešení měla iniciovat sekce 4. Reálnější je varianta pozměnění národní legislativy než celoevropské týkající se zákazu veřejné podpory, spojené s množstvím výjimek, díky kterým mohou jinak zakázané dotace do soukromého sektoru existovat.

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy ve studii špatné praxe v rámci Přílohy 3 ZZ, str. 6.

Doporučení 2.5 – Úprava administrace příjmu a hodnocení žádostí s cílem zefektivnit proces a posílit důraz na výsledky.

Při přípravě postupů k předkládání, hodnocení a administraci projektů v dalším programovacím období doporučujeme:

- prozkoumat možnosti zjednodušeného předkládání a schvalování projektových žádostí u individuálních projektů.
- Prozkoumat možnost úplného vypuštění projektového přístupu v případech, kdy dotace je použita na zajištění běžné činnosti instituce.

V souvislosti s tímto zjednodušením případně úplným vypuštěním fází přípravy, schvalování a administrace projektu je však nezbytně nutné posílit zpětné hodnocení realizace těchto projektů zejména s ohledem na dosažení výstupů a výsledků. To lze zajistit například externí on-going nebo ex post evaluací projektů. Obecně by zvýšení důrazu na skutečné výsledky než na formální náležitosti mohlo výrazně přispět ke zvýšení kvality výstupů projektů.

Evaluátor proto doporučuje zaměřit se primárně na:

- Ex – ante evaluaci projektových návrhů u grantových projektů, kde je třeba vybrat v soutěži návrhů ty nejlepší, a
- Ex post evaluaci výsledků projektu u individuálních projektů, kde ex ante hodnocení je spíše kontraproduktivní.

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy ve studii špatné praxe v rámci Přílohy 3 ZZ, str. 8.

Doporučení 2.6 – V budoucím programovém období vyžadovat jasnou a přesně definovanou evidenci cílových skupin.

Aby mohly být kvalitně prováděny evaluace a zjištěny reálné přínosy projektu, je nutné zavést povinnost příjemců uchovávat a předávat, ať již automaticky nebo na vyžádání,

poskytovateli dotace údaje o cílových skupinách, které prošly projektem, a to ideálně v následující struktuře:

- Jméno a příjmení
- Datum narození
- Kontaktní adresa
- Telefon
- Email

Současně s tím je třeba legislativně zajistit a komunikovat příjemcům povinnost předávat tyto informace pro potřeby vyhodnocování přínosu projektu. Problematiku zákona o ochraně osobních údajů lze v tomto případě řešit například požadavkem na písemný souhlas účastníků projektu se zpracováním osobních údajů pro potřeby poskytovatele dotace za účelem vyhodnocení podpory.

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy ve studii špatné praxe v rámci Přílohy 3 ZZ, str. 16.

Doporučení 2.7 – Úprava a sjednocení statutu a pravidel pro firemní školky.

V současné době je připravován a diskutován návrh zákona o dětské skupině, který by měl tyto problematické oblasti řešit. Doporučujeme při návrhu zákona a diskusi k němu využít poznatků z případových studií, aby byla tato problematika v zákoně ošetřena, a to v souvislosti s výkladem a uplatňováním obchodního zákona, školského zákona a daňových zákonů, případně dalších, které s problematikou firemních školek souvisí.

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy ve studii špatné praxe v rámci Přílohy 3 ZZ, str. 18.

Doporučení 2.8 – Zavedení efektivních kontrolních mechanismů pro včasné odhalení problémových projektů

Pro účinnější kontrolu kvalitní realizace projektu a včasné odhalení potenciálních problémových projektů navrhujeme zvážit zavedení následujících opatření:

- Prověřovat žadatele a zejména formální informace uvedené v žádosti, např. kontaktní údaje, jména osob, apod.
- Zavést povinnost příjemce předávat poskytovateli dotace seznam účastníků projektu včetně kontaktních informací (viz doporučení u problémové oblasti č. 6) a namátkově ověřovat informace uváděné příjemcem.

- Zavést reálnou věcnou kontrolu realizace projektů, nikoli pouze formální, jak je tomu dosud (zavedením povinnosti příjemce předem oznamovat konání seminářů či dalších akcí a namátkové inspekce, zda se tyto akce skutečně uskutečnily).

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy ve studii špatné praxe v rámci Přílohy 3 ZZ, str. 10.

Doporučení 2.9 – Zefektivnit průběh evaluace a vyhodnocení fungování programu a projektů

K zefektivnění průběhu evaluace a vyhodnocení programu navrhuje evaluátor realizovat tato opatření:

- Propojit či zpřístupnit mezi jednotlivými institucemi veřejné správy ty databáze, které jsou důležité pro zhodnocení účinnosti podpory z OP LZZ. S ohledem na náročnost propojení databází doporučujeme dočasně
- Projednat způsoby a podmínky spolupráce a komunikace mezi subjekty veřejné správy tak, aby nebylo nutné při každém zjišťování oficiálně žádat o spolupráci.
- Stanovit a případně i taxativně uvést, jaké informace mohou dodavatelé evaluací od příjemců vyžadovat s ohledem na ustanovení zákona o ochraně osobních údajů, případně dalších zákonů. Ideálně již v pověřovacím dopise uvést, že dodavatel je vázán mlčenlivostí a mohou mu určitá data nutná k vyhodnocení programu či projektu být poskytnuta.

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy ve studii špatné praxe v rámci Přílohy 3 ZZ, str. 12.

Doporučení 2.10 – Zefektivnit průběh evaluace a vyhodnocení fungování programu a projektů

Přesněji definovat monitorovací indikátory s důrazem na jejich kvalitativní rozměr a posílení role indikátorů výsledku.

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy ve studii špatné praxe v rámci Přílohy 3 ZZ, str. 22.

5.2 DOPORUČENÍ NA ÚROVNI CELÉ PRIORITY OSY 5

V dosud realizovaných projektech PO5 OPLZZ **existuje potenciál pro mainstreaming** dosažených výstupů a výsledků, nicméně pro úspěšnost takových aktivit bude nezbytné reflektovat níže uvedený souhrn klíčových doporučení a námětů pro příští programové období 2014 - 2020.

Doporučení 3.1 - Ve výzvách pro podávání projektů mezinárodní spolupráce zdůraznit a následně i hodnotit přesné zacílení osvětových aktivit - důraz na faktickou aplikaci a využitelnost projektových výsledků a výstupů v praxi

Inovace se stane inovací, pokud je úspěšně umístěna na „trh“. Ve výzvách pro mezinárodní spolupráci tak musí být jasně zdůrazněn a deklarován záměr podpory faktické aplikace dosažených výsledků a výstupů projektů PO5 v praxi. Zvýšení informovanosti je bezesporu důležité, nicméně pro dosažení a hodnocení dopadů realizovaných podpor je nezbytné deklarovat již na projektové úrovni konkrétní formy mainstreamingu, jejich přesného zacílení a možnosti zpětného hodnocení účinnosti osvětových aktivit.

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy v analýze EQ 3.1 a EQ 3.2 (zjištění dle mikrostudií).

Doporučení 3.2 - Ve výzvách pro podávání projektů mezinárodní spolupráce požadovat popis způsobu zpětného vyhodnocení úspěšnosti podpořených aktivit

V případě školicích aktivit cílových skupin je nezbytné vyžadovat již v podmínkách výzvy přesnou evidenci základních údajů o podpořených osobách (tj. jméno a příjmení, datum narození). V případě procesních inovací by pak měl žadatel předložit jasnou představu o tom, jak bude zpětně hodnotit úspěšnost aktivit (např. ze strany podpořených osob aplikujících nové procesy). Nebude-li žadatel schopný takový systém hodnocení vymezit, tak projektová žádost by neměla být vůbec podpořena. Podpoření koneční příjemci by měli deklarovat objektivní možnosti zpětného vyhodnocení úspěšnosti podpořených aktivit. V současných projektech PO5 zaměřených na metodologické postupy či vytvoření systémově legislativních doporučení by mělo být rovněž možné poskytnout dotaci na konkrétní aktivity spojené s aplikací takových postupů v praxi.

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy v analýze EQ 3.3a).

Doporučení 3.3 - Ve výzvách zaměřených pouze na mainstreaming výstupů a výsledků projektů mezinárodní spolupráce požadovat širší územní pokrytí ČR

Ve výzvách týkajících se pouze mainstreamingu, tedy nikoliv vytváření a testování inovací, by měl být kladen důraz na širší územní dopad podpořených projektů v rámci dodatečných mainstreamingových aktivit. Rovněž by měl být akcentován i širší dopad na ostatní cílové skupiny nebo subjekty s možností reálného vlivu na mikroregionální či regionální trh práce (tj. zaměstnavatelé, úřady práce, asociace). Navrhované projekty by měly jednoznačně určit kromě formy mainstreamingu aktivit také i širší územní dopad, který by měl přesahovat hranice jednoho kraje. Tímto způsobem se tak významněji přispěje ke zvýšení efektivnosti strategií a politik v oblasti LZZ.

Naopak ve výzvách zaměřených na vytváření, adaptování, testování či zavádění inovací není potřeba zdůrazňovat široké územní pokrytí pro více krajů, neboť stávající nejlepší projekty PO5 se často realizovaly s územním dopadem pouze v 1 kraji.

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy v analýze EQ 3.1 a EQ 3.2.

Doporučení 3.4 – V dalších evaluacích klást důraz na hodnocení strategického pokrytí ČR v rámci mainstreamingových aktivit

Současné programové období 2007 – 2013 je ve své poslední fázi realizace, tudíž se oprávněně zvyšují nároky ze strany Evropské komise pro dokládání dosažených výsledků podpořených projektů a identifikaci míry příspěvku jednotlivých operačních programů ke strategickým cílům EU (zejména pak strategii Evropa 2020). Řídící orgán OPLZZ by měl stanovit okruhy strategií, ve kterých spatřuje potřebu pro jejich dlouhodobého posílení. Na tyto okruhy strategií, ve kterých jsou a budou ještě prováděny mainstreamingové aktivity, by se měly zaměřit ve svém hodnocení další evaluace. Z pozice řešitelského týmu IREAS lze doporučit následující oblasti ve vazbě na potenciál příspěvku k naplňování cílů strategie Evropa 2020:

- sociální začleňování (tj. zajištění účasti v zaměstnání a rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám; prevence rizika sociálního vyloučení; pomoc nejvíce zranitelným; mobilizace všech relevantních aktérů);
- posílení zaměstnanosti u specifických znevýhodněných skupin obyvatelstva (např. osoby se ZP, osoby 50+, ženy po mateřské, etnické menšiny).

Detaily k tomuto doporučení jsou obsaženy v analýze EQ 3.2.

6 PŘEHLED SAMOSTATNÝCH PŘÍLOH

Příloha 1: Podklad pro Výroční zprávu

Příloha 2: 30 případových studií dobré praxe

Příloha 3: 10 případových studií špatné praxe

Příloha 4: Mikrostudie nejlépe hodnocených projektů v PO5

Příloha 5: Technická zpráva a její přílohy